

16ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

21 ΠΛΑΝΟ

2014 #277

ΟΛΑ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΑ

Διασχίζοντας σεληνιακά τοπία,
υπερβαίνοντας την ανθρώπινη δυνατότητα.
Σκηνή από το ντοκιμαντέρ της Τζέινιφερ
Στάινμαν, *Δρομείς της ερήμου*. (σελ. 6)

THESSALONIKI
INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
www.filmfestival.gr

16TH THESSALONIKI DOCUMENTARY FESTIVAL

FANME

SPONSOR OF THE AUDIENCE AWARDS

Fischer
PILSENER BEER

[facebook.com/FischerBeerGreece](https://www.facebook.com/FischerBeerGreece)

Enjoy responsibly

ΣΥΡΜΑΤΟΠΛΕΓΜΑΤΑ ΣΤΟ ΑΟΥΣΒΙΤΣ
 Το έρημο στρατόπεδο θανάτου όπως το κατέγραψε το 1955 ο σκηνοθέτης Αλέν Ρενέ.

EDITORIAL

του Ηλία Κανέλλη

Στα έγκατα της φρίκης

Μνήμη Αλέν Ρενέ

Η εφημερίδα του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης

Ειδική έκδοση για το
 16ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
 Νο 277 [13/3/2014]

Διευθυντής σύνταξης: Ηλίας Κανέλλης
Αρχισυντάκτρια: Δήμητρα Νικολοπούλου
Συντονισμός ύλης: Γκέλυ Μαδεμλή
Σύνταξη: Ελένη Ανδρουτσοπούλου, Δημήτρης Κερκινός, Αλεξάνδρα Κόλια, Γιώργος Κρασσακόπουλος, Μαρία Παπαδάκη, Αγγελική Πέτρου, Τζωρτίνα Σερπιέρη, Θάνος Σταυρόπουλος, Έλενα Χρηστοπούλου
Υπεύθυνη αγγλικών σελίδων: Έλενα Χρηστοπούλου
Φωτογράφος: Βασίλης Βερβερίδης (MOTIONTEAM)
Κόμικ: Τάσος Ζαφειριάδης, Λουκάς Τσουκνίδα, Πέτρος Χριστούλιας
Παραγωγή: BLENDER SKG COMMUNICATIONS S.A.

Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης
Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο: Δημήτρης Εϊπίδης

Τα στρατόπεδα θανάτου του ναζιστικού ολοκληρωτισμού, η επιχείρηση μαζικής εξόντωσης του εβραϊκού πληθυσμού εντός των ορίων του Ράιχ, ταυτίστηκαν στη συνείδηση των ανθρώπων με την απόλυτη εκδοχή του αποτρόπαιου. Ο Αντόρνο ισχυρίστηκε ότι μετά το Άουσβιτς δεν μπορεί να γραφεί ποίηση. Και ο διασωθείς Ιταλοεβραίος συγγραφέας Πρίμο Λέβι, που κατάφερε να περιγράψει το αποτρόπαιο στο βιβλίο του *Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος* (μτφρ.: Χαρά Σαρλικιώτη, εκδ. Άγρα), στο τέλος αυτοκτόνησε.

Στο χώρο αυτού του αποτρόπαιου, στα στρατόπεδα βιομηχανικού θανάτου του Άουσβιτς και του Μαϊντάνεκ, μπήκε ο βαθύτατα πολιτικοποιημένος Γάλλος σκηνοθέτης Αλέν Ρενέ, στα 1955. Συνεργαζόμενος με τον σεναριογράφο Jean Cayrol (πιο σωστά: λιμπρετίστα της αναπαράστασης του αδιανόητου) και αντλώντας από τη μαρτυρία ενός επιζήσαντος, προσπαθεί να περιγράψει τον απόλυτο τρόπο της προσμονής του θανάτου όσων, ταπεινωμένοι στον απόλυτο βαθμό και εξαθλιωμένοι από την ταλαιπωρία, το φόβο, την κακουχία, τις αρρώστιες και την καταναγκαστική εργασία, περίμεναν τη μέρα που θα οδηγηθούν στα κρεματόρια.

Ο Ρενέ έχει μια βαριά κάμερα, περιορισμένο και κοινής χρήσης αρχειακό υλικό και άδειους χώρους. Και κάνει κάτι πολύ απλό. Καταγράφει σε χρώμα την ερημιά του Άουσβιτς. Τους θαλάμους, τα κρεματόρια, τους πυργίσκους της φρουράς, τα συρματοπλέγματα, σε διπλές και τριπλές επάλληλες σειρές... Το κενό μεγαθύνει το αποτρόπαιο. Κι η μεγέθυνση γιγαντώνεται όταν παρεμβάλλει ασπρόμαυρα αποσπάσματα ιστορίας. Αρχίζοντας με την άνοδο του ναζισμού, τις μαζικότερες λαϊκές συγκεντρώσεις επιδοκιμασίας του χιτλερικού οράματος. Κάπως έτσι, με ένα μοντάζ αντιθέσεων προχωρεί η ταινία στα έγκατα της φρίκης. Κάνει μνεία στα πειράματα ευγονικής μέσα στα στρατόπεδα, στους βασανισμούς και

στην εκμηδένιση κάθε ανθρώπινης υπόστασης, τις εν ψυχρώ εκτελέσεις όσων προσπάθησαν να αποφύγουν τη μοίρα τους, την εξώθηση γυναικών και παιδιών στην πορνεία. Με μοντάζ που τονίζει τις αντιθέσεις, το παρόν ενός τεράστιου κενού και ένα παρελθόν βαρβαρότητας, ο Ρενέ δεν αρκείται στην καταγραφή και στην καταγγελία. Διεισδύει. Και θέτει το ερώτημα, το οποίο δύσκολα απαντιέται: πόση ευθύνη μπορεί να επιμεριστεί για τα όσα συνέβησαν όχι, στους πρωτεργάτες της φρίκης, αλλά στον λαό, που τους ανέβασε και τους επιδοκίμασε. Ήταν ένας πειθήνιος λαός σε ό,τι η Χάνα Άρεντ αποκάλεσε «κοινοτοπία του κακού» ή μήπως, εκεί όπου συντελείται ένα τεράστιο έγκλημα, κανείς δεν δικαιούται να είναι αθώος;

Ο Αλέν Ρενέ, με τον τρόπο του, ήταν ανάμεσα σε εκείνους που επέβαλαν στον Αντόρνο να αναθεωρήσει την αρχική άποψή του, να ομολογήσει δηλαδή ότι «η αδιάκοπη οδύνη έχει το ίδιο δικαίωμα να εκφραστεί όσο και το μαρτύριο του ουρλιαχτού, για τούτο ίσως να είναι λάθος να έχουμε πει πως μετά το Άουσβιτς δεν μπορεί να γραφεί ποίηση». Ο ντοκιμαντερίστικος τρόπος του είναι ποιητικός. Αλλά η ποίηση δεν είναι κατ' ανάγκην λυρισμός και ρομαντισμός. Μπορεί να είναι και μια γροθιά.

Ο Ρενέ είχε κάνει πολλά ντοκιμαντέρ τα νεανικά του χρόνια. Μεταξύ άλλων, γύρισε ταινίες για τον Βαν Γκογκ, τον Γκογκέν, τον ισπανικό εμφύλιο μέσω της *Γκερνίκα* του Πικάσο... Στο *Χιροσίμα, αγάπη μου*, του 1959, την ιστορία ενός παθιασμένου αλλά πεπερασμένου έρωτα, ανακαλεί πολλά στιγμιότυπα από την ιστορία με ντοκιμαντερίστικη δύναμη. Ανάμεσά τους, η εικόνα της γυναίκας που έκανε σχέση με γερμανό στρατιώτη-κατακτητή, την εποχή του Βισί, κι η τιμωρία της ήταν κουρά εν χρω και διαπόμπευση. Ο Ρενέ, ως πολίτης, αρνούσαν τη βία της αυτοδικίας, με τον ίδιο τρόπο που αποστράφηκε την κοινοτοπία του κακού. Ο θάνατός του, την 1η Μαρτίου, είναι μια ευκαιρία να τον ξαναδούμε βαθύτερα.

Ο ιδρυτής και διευθυντής του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, Δημήτρης Εϊπίδης μιλά για την 16η διοργάνωση, χαρτογραφώντας τη φυσιογνωμία της, αλλά και τα επιμέρους τμήματά της

ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΣΑΝ ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ντοκιμαντέρ απ' όλο τον κόσμο

Στα φετινά ντοκιμαντέρ χαρτογραφείται με εξαιρετικό ενδιαφέρον ο κόσμος σε πολλαπλά επίπεδα. Το ανθρώπινο στοιχείο είναι όπως πάντα σε πρώτο πλάνο, κοινωνικά θέματα διερευνώνται σε βάθος, περιβαλλοντικά ζητήματα, πολιτική, αλλά και τέχνη συνθέτουν το πανόραμα ενός κόσμου που αλλάζει. Άλλοτε μαχητικά, άλλοτε ψυχαγωγικά, τα φετινά ντοκιμαντέρ καλούν το κοινό να πάρει θέση και ταυτόχρονα το ταξιδεύουν σε σχεδόν απροσπέλαστα σημεία του πλανήτη. Συνολικά 185 ντοκιμαντέρ θα προβληθούν φέτος στις έξι αίθουσες του φεστιβάλ, προσφέροντας πολλές επιλογές ανάμεσα σε σημαντικούς δημιουργούς, πρωτοεμφανιζόμενους, πρωτοποριακά ντοκιμαντέρ, αξιόλογες ταινίες απ' όλο τον κόσμο. Μεταξύ άλλων θα προβάλλουμε τις νέες ταινίες διακεκριμένων δημιουργών όπως οι Έρολ Μόρις, Μαρσέλ Οφίλς, Ρίτι Παν, Κλοντ Λανζμάν, Χέλβεν Τρεστίκοβα και Κλερ Σιμόν. Η επιλογή ανήκει στον κάθε θεατή ξεχωριστά.

Ελληνικά ντοκιμαντέρ

Το ελληνικό πρόγραμμα διαθέτει φέτος πολυμορφία, θεματική αλλά και στυλιστική. Σχεδόν 60 ντοκιμαντέρ καταπιάνονται με επίκαιρα ζητήματα, από την κρίση, το μεταναστευτικό θέμα και την πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα, έως τη σύγχρονη ελληνική ιστορία και την καλλιτεχνική ζωή της χώρας. Έλληνες και

ξένοι θεατές θα έχουν την ευκαιρία να ανακαλύψουν τη σύγχρονη Ελλάδα, μέσα από την ευαίσθητη, αλλά και τολμηρή ματιά των δημιουργών. Είναι εξαιρετικό το υλικό τους, διαθέτουν οξυμένο αισθητήριο και μας προσφέρουν άρτιο καλλιτεχνικό αποτέλεσμα.

Αφιέρωμα Νικολά Φιλμπέρ

Είναι δύσκολο να κατατάξει κανείς τον Νικολά Φιλμπέρ. Κι αυτό γιατί η πορεία που έχει χαράξει ως δημιουργός δεν έχει μια συγκεκριμένη συνισταμένη, αλλά έχει την πρόθεση να εξερευνήσει τα μυστικά της ανθρώπινης φύσης, της ζωής και όσων μας περιβάλλουν. Τα ντοκιμαντέρ του συγκινούν, ξεκλειδώνουν όλα τα επίπεδα που υπάρχουν κάτω από μια ιστορία και δημιουργούν έναν κινηματογραφικό κόσμο ελκυστικό. Είναι χαρά μας να τον έχουμε κοντά μας φέτος στο 16ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, σ' ένα αφιέρωμα που παρουσιάζει ορισμένους από τους πιο χαρακτηριστικούς σταθμούς στο έργο του.

Αφιέρωμα Πίτερ Ουιντόνικ

Ο Πίτερ Ουιντόνικ ήταν φίλος του φεστιβάλ, ένθερμος υποστηρικτής του και ένας από τους ανθρώπους των οποίων η συνεισφορά στην τέχνη του ντοκιμαντέρ είναι ανεκτίμητη. Φέτος τον θυμόμαστε, πραγματοποιώντας ένα αφιέρωμα στο έργο του, ενώ ως ελάχιστο φόρο τιμής, καθιερώνουμε το Βραβείο Κοινού «Πίτερ Ουιντόνικ», το οποίο θα απονεμη-

ται στο καλύτερο ξένο ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους. Είναι σημαντικό, το έργο του και η αγάπη που είχε στο ντοκιμαντέρ να συνεχίσει να εμπνέει τους νεότερους δημιουργούς, για πολλούς από τους οποίους υπήρξε πολύτιμος φίλος και μέντορας.

Streaming project:

ντοκιμαντέρ σε ταυτόχρονη μετάδοση
Ξεκινήσαμε το επιτυχημένο, πρωτοποριακό εγχείρημα streaming project, πριν από τρία χρόνια και η ανταπόκριση από τις πόλεις της Ελλάδας και της Κύπρου ήταν μεγάλη. Φέτος το συνεχίζουμε, σε συνεργασία πάντα με το Εργαστήριο Ηλεκτροακουστικής και Τηλεοπτικών Συστημάτων της Πολυτεχνικής Σχολής του ΑΠΘ και υπό την επίβλεψη του καθηγητή Γιώργου Παπανικολάου. Καλούμε το κοινό να συμμετάσχει σε ένα project που δίνει άλλη δυναμική στο φεστιβάλ, αλλά και συνολικότερα στην τέχνη του ντοκιμαντέρ. Οι νέες τεχνολογίες θα μας ταξιδέψουν φέτος σε πέντε πόλεις της Ελλάδας, στο Ρέθυμνο, στη Λάρισα, στην Πάτρα, στην Κόρινθο και στη Ρόδο, καθώς και στη Λευκωσία της Κύπρου, σε συνεργασία με τα κατά τόπους πανεπιστημιακά Ιδρύματα.

Αγορά

Στην Αγορά, μακριά από τα φώτα, συντελούνται κάθε χρόνο συνέργειες και συνεργασίες ανάμεσα σε κορυφαίους επαγ-

γελματίες του οπτικοακουστικού χώρου και στόχο την προώθηση και πώληση ταινιών. Φέτος, η Αγορά σημειώνει ρεκόρ συμμετοχών, καθώς εκτίθενται σ' αυτήν πάνω από 500 ντοκιμαντέρ, ενώ θα συμμετάσχουν περισσότεροι από 60 επαγγελματίες του κινηματογραφικού χώρου και αγοραστές από 55 κανάλια και εταιρείες, ανάμεσα στους οποίους εκπρόσωποι των Films Transit (Καναδάς), Al Jazeera (Μεγάλη Βρετανία), ZDF (Γερμανία), ARTE (Γαλλία), Canal+ (Γαλλία), Planete (Γαλλία), YLE (Φινλανδία), HBO Europe (Ουγγαρία), TVE (Ισπανία), RAI (Ιταλία), ΡΙΚ (Κύπρος), ΟΤΕ TV (Ελλάδα), TG4 (Ιρλανδία), κ.ά. Ας μην ξεχνάμε επίσης ότι η Αγορά Ντοκιμαντέρ είναι εξ ολοκλήρου ψηφιοποιημένη και οι επισκέπτες της μπορούν να παρακολουθήσουν τα ντοκιμαντέρ χωρίς τη χρήση DVD, αφού όλες οι ταινίες είναι εύκολα προσβάσιμες μέσω της ψηφιακής βιβλιοθήκης.

Έκθεση

Οι φωτογραφίες του Ένρι Τσανάι είναι αποπληστικές. Καταγράφουν, τότε σε ασπρόμαυρο και τότε σε έγχρωμο φιλμ, εικόνες του περιθωρίου, καθημερινές στιγμές, μετανάστες, ανθρώπους που δίνουν μάχη για επιβίωση. Με χαρά πραγματοποιούμε αυτή την έκθεση φωτογραφιών με τίτλο «Στην κόψη του κάρδρου», στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, με την υποστήριξη του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης.

Όταν βραβεύεται μια ελληνική εταιρεία,
βραβεύεται ολόκληρη η Ελλάδα.

ΑΕΓΕΑΝ.
Καλύτερη Περιφερειακή Αεροπορική Εταιρεία της Ευρώπης
για τρίτη συνεχόμενη χρονιά.

Best Regional Airline
Europe 2009

Best Regional Airline
Europe 2011

Best Regional Airline
Europe 2012

Best Regional Airline
Europe 2013

A STAR ALLIANCE MEMBER

ΣΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΤΟΧΗΣ

Υπεραθλητές σε υπερμαραθώνιους, διασχίζουν σεληνιακά τοπία, υποβάλλοντας τον εαυτό τους σε αμέτρητο πόνο που πολύ σύντομα μετατρέπεται σε θρίαμβο. Δεν προσπαθούν να αποδείξουν τίποτα σε κανέναν. Τρέχουν, ματώνουν, πέφτουν, σηκώνονται, ξανατρέχουν. Διανύουν αποστάσεις, εσωτερικές και γεωγραφικές, στοιχηματίζουν τον εαυτό τους, με τον εαυτό τους, ξαναγεννιούνται λίγο πιο δυνατοί. Αν δεν έχει ζήσει κανείς αυτή την εμπειρία ζωής, υποψιάζεται μόνο περί τίνος πρόκειται.

Συνέντευξη στη **Δήμητρα Νικολοπούλου**

Η ταινία δεν είναι μόνο για το τρέξιμο, αλλά για την υπέρβαση ορίων σε κάθε επίπεδο. Θα θέλατε να μας πείτε δυο λόγια για αυτούς τους εξαιρετικούς ανθρώπους;

Με εμπνέουν όλοι για διαφορετικούς λόγους. Κάθε ένας από τους τέσσερις βασικούς χαρακτήρες μου, μου έμαθε κάτι σημαντικό για τη ζωή. Ο Ντέιβ είναι ο πιο παθιασμένος και αποφασισμένος άνθρωπος που έχω γνωρίσει ποτέ μου. Η Σαμάνθα με έμαθε τι σημαίνει να ζεις τη ζωή σου με θάρρος. Είναι το τέλειο παράδειγμα της νέας δυναμικής γυναίκας. Ο Ρίκι μου έμαθε την αξία της ταπεινοφροσύνης και τα άπειρα μαθήματα που μπορεί κάποιος να εισπράξει τόσο από την επιτυχία, όσο και από τις αποτυχίες του. Και ο Τρεμμέν... Είναι ένας απ' τους πιο αξιαγάπητους, ανοιχτούς και ειλικρινείς ανθρώπους που ξέρω.

Για να τους ακολουθήσει κανείς, θα πρέπει να συμμετάσχει στο ταξίδι τους. Πόσο δύσκολο ήταν για σας και το συνεργείο σας να ολοκληρώσετε αυτό το ντοκιμαντέρ;

Μοιραστήκαμε μαζί τους αυτή τη συναρπαστική εμπειρία. Με τη μόνη διαφορά ότι εγώ είχα λιγότερες φουσκάλες στα πόδια μου... Όμως ήμασταν μαζί στα καλά και στα κακά. Αυτό το ταξίδι μας έφερε στα όρια της αντοχής μας. Πολύ συχνά με ρωτούν αν χρησιμοποιήσαμε ελικόπτερο για τις λήψεις και φυσικά γελάω. Ήμασταν μόνο εγώ και ο καμεραμάν μου. Ανεβήκαμε αμμόλοφους, εκείνος κρεμόταν διαρκώς έξω από το παράθυρο του αυτοκινήτου για να τραβήξει τα πλάνα που θέλαμε. Είχαμε στη διάθεσή μας ένα όχημα 4x4 το οποίο σε κάθε χώρα οδηγούσε κάποιος ντόπιος. Την δια-

δρομή την όριζαν οι δρομείς. Και φυσικά υπήρχαν φορές, που η διαδρομή δεν ήταν προσβάσιμη με αυτοκίνητο, οπότε αφήναμε το όχημα και τρέχαμε μαζί τους. Επιπλέον μοιραστήκαμε και τις ίδιες συνθήκες διαβίωσης με τους δρομείς. Κοιμόμασταν έξω στην έρημο μαζί τους, ξεχάσαμε τι σημαίνει μπάνιο για μια εβδομάδα, τρώγαμε αποξηραμένη τροφή. Ήταν πραγματικά πολύ δύσκολο.

Αυτοί οι άνθρωποι είναι ερασιτέχνες δρομείς. Τι τους ωθεί σ' αυτή τη μοναδική, ωστόσο επίπονη εμπειρία;

Ο καθένας από αυτούς τρέχει για διαφορετικούς λόγους. Ωστόσο ένα στοιχείο που τους συνδέει είναι ότι το «γιατί» που τους ωθεί εκεί έξω είναι για όλους κινητήριο δύναμη που δεν τους αφήνει να εγκαταλείψουν. Σπρώχνουν τον εαυτό τους στα άκρα και θέλουν να αποδείξουν –πάντα στον εαυτό τους και σε κανέναν άλλον– ότι μπορούν να τα καταφέρουν.

Αυτό το ντοκιμαντέρ, άλλαξε καθόλου τη δική σας προοπτική σχετικά με το πώς αντιμετωπίζουμε τις δυσκολίες

στην καθημερινότητά μας;

Το μεγαλύτερο μάθημα που πήρα από αυτό το ντοκιμαντέρ είναι ότι η φυσική κατάσταση δεν έχει καμία σχέση με τον άθλο αυτών των ανθρώπων. Δεν τερματίζει όποιος είναι πιο γυμνασμένος. Συνάντησα ανθρώπους που δεν θα πιστεύατε ούτε κατά διάνοια, ότι θα μπορούσαν να τρέψουν έστω πέντε χιλιόμετρα. Ε, αυτοί οι άνθρωποι ολοκλήρωσαν έναν αγώνα 250 χιλιομέτρων. Το μόνο λοιπόν που διαφοροποιεί εκείνους που τερμάτισαν είναι ότι πίστευαν πάντα στον εαυτό τους, ήξεραν ότι μπορούν και ότι θα τα καταφέρουν. Δεν είχαν αμφιβολίες. Ήταν απολύτως αποφασισμένοι. Μας έμαθαν τι σημαίνει δέσμευση και αποφασιστικότητα.

ΔΡΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ

Τζένιφερ Στάινμαν

ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΕΑΥΤΟΥ

Ελιάνα Αμπραβανέλ
Σκηνοθέτις

«Αν θες απλά να τρέξεις μπορείς να τρέξεις για ένα μίλι. Αν θέλεις να ζήσεις μια εμπειρία ζωής, τρέξε έναν μαραθώνιο». Σαν τον Εμίλ Ζάτοπεκ, τον άνθρωπο – ατμομηχανή, υπάρχουν αμέτρητοι. Άγνωστοι, που ζουν ανάμεσά μας. Με τη μόνη διαφορά πως, εκτός από το να επιβιώνουν, αποφασίζουν να αφοσιωθούν σε μια επίπονη διαδικασία σωματικής και πνευματικής υπέρβασης. Η σκηνοθέτις Ελιάνα Αμπραβανέλ την έχει ζήσει και την αφηγείται.

Πριν από δέκα χρόνια έκανα τις λιγοστές ασκήσεις που άντεχα για να παραμένω σε μια κατάσταση ουδέτερου πόνου στη μέση μου. Πριν από οκτώ χρόνια ξεκίνησα να τρέχω. Δεκαπέντε λεπτά, είκοσι, μισή ώρα... Πριν από τρία χρόνια έτρεξα τον πρώτο μου αγώνα 10 χλμ, σε ηλικία πενήντα τεσσάρων ετών. Παρεμπιπτόντως, είχα ήδη γίνει γιαγιά και μόλις αποφοιτήσει από τη σχολή κινηματογράφου.

Το 2012 έτρεξα τον πρώτο μου Κλασικό Μαραθώνιο σε πεντέμιση ώρες. Το 2013 τον ξαναέτρεξα, τερματίζοντας σε λιγότερο από πέντε ώρες. Και συνεχίζω...

Έμαθα κάτι αυτή την τελευταία δεκαετία. Έμαθα ότι ο καθένας μας κρύβει μέσα του έναν ήρωα. Οι περισσότεροι από εμάς έχουμε την ικανότητα να ξεπεράσουμε τα όρια που έχουμε βάλει στον εαυτό μας, να αναγνωρίσουμε και να εκμεταλλευτούμε τις δυνάμεις μας, να «πατήσουμε γκάζι» τις πιο αναπάντεχες στιγμές. Μετά από αυτό, όλα είναι δυνατά. Η προσπάθεια γίνεται ο στόχος. Και δεν έχει σημασία το όχημα που διαλέγουμε (μπορεί να είναι κάτι πολύ

απλό για κάποιον άλλο –ή έτσι νομίζαμε μέχρι τώρα– αλλά για εμάς προσωπικά «αδύνατο») αρκεί να μας οδηγήσει στην αίσθηση ότι ζούμε τη στιγμή, ενώ συγχρόνως παίρνουμε επιτέλους τη ζωή στα χέρια μας.

Όταν ξεκινάω να καταγράψω μια αληθινή ιστορία, ψάχνω να ξεσκαπάσω αυτή τη δύναμη ή τη δυνατότητά της σε ανθρώπους της διπλανής πόρτας. Στους καθημερινούς «ήρωες» οι οποίοι συνήθως δεν αντιλαμβάνονται τις υπερβάσεις που έχουν κάνει ή είναι έτοιμοι να κάνουν. Για τον καθένα από αυτούς τους χαρακτήρες, η υπέρβαση είναι λυτρωτική, του προσφέρει μια ελευθερία και μια αλήθεια που αγγίζει και τους γύρω του, ακόμα κι αν δεν την καταλαβαίνουν ακριβώς. Η ζωή αυτών των απρόσμενων πρωταγωνιστών, αποκτά μια καινούργια αξία και κανείς βλέπει ότι, αφού ανακαλύψουν την κρυμμένη δύναμή τους, δεν υπάρχει επιστροφή.

Και επειδή πρόκειται για ιστορίες «ανώνυμων ηρώων» που ζουν ανάμεσα μας, η ταύτιση του θεατή μαζί τους ανοίγει το δρόμο για τη δυνατότητα και της δικής του υπέρβασης!

ΠΩΣ ΚΕΡΔΙΖΕΤΑΙ Η ΖΩΗ

Ο Λίναρ, ένα μικρό αγόρι με καρδιακή ανεπάρκεια, αποδημεί από τη Ρωσία προς νοτιότερα κλίματα, ελπίζοντας πως θα κερδίσει τη ζωή του καταφέροντας να κάνει μεταμόσχευση καρδιάς – μια εγχείρηση που απαγορεύεται στη χώρα του. Στην ταινία έναρξης της φετινής διοργάνωσης, οι θεατές καρδιοχτυπούν μαζί του. Κι η σκηνοθέτις εξηγεί τη στάση της σε ένα τολμηρό και ευαίσθητο εγχείρημα.

Συνέντευξη στην **Αγγελική Πέτρου**

ΛΙΝΑΡ

Νάστια Ταράσοβα

Πώς γνωρίσατε τον Λίναρ και γιατί αποφασίσατε να γυρίσετε ένα ντοκιμαντέρ γι' αυτόν;

Έμαθα για τον Λίναρ από τον καθηγητή που συμμετείχε στην επιχείρηση μεταμόσχευσης τεχνητής καρδιάς. Ο καθηγητής μου έδειξε τη φωτογραφία του Λίναρ: ένα μικρό αγόρι περπατούσε στο δρόμο «σέρνοντας» μαζί του ένα τεράστιο μηχανήμα υποστήριξης. Η εικόνα αυτή στοίχειωσε τη μνήμη μου, δεν έλεγε να σβήσει. Τότε, μαζί με την διευθύντρια φωτογραφίας, Ιρίνα Σατάλοβα, αποφασίσαμε να τον συναντήσουμε. Με τον καιρό γίναμε φίλοι και κάπως έτσι ξεκίνησαν τα γυρίσματα.

Ποια είναι η μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετωπίζει ένας σκηνοθέτης όταν το θέμα της ταινίας του είναι τόσο λεπτό και ευαίσθητο;

Το σημαντικότερο πράγμα για ένα σκηνοθέτη είναι να «συν-

τονιστεί» με τον ήρωά του και να αρχίσει να τον νιώθει, να τον αγαπάει. Καθώς περνάνε τόσο πολύ χρόνο μαζί οι δυο τους, είναι αναπόφευκτο να συνηθίσει ο ένας τον άλλον και η σχέση μεταξύ τους ν' αλλάξει. Όταν, όμως, ο ήρωάς σου βρίσκεται μεταξύ ζωής και θανάτου, και καταλαβαίνεις ότι δεν μπορείς να κάνεις τίποτα γι' αυτό, τότε η κατάσταση περιπλέκεται και γίνεται ιδιαίτερα σκληρή. Τα συναισθήματα που αναπτύσσονται είναι πολύ δυνατά, και δεν έχεις άλλη λύση παρά να βρεις καταφύγιο στην κάμερα και να κρυφτείς πίσω από αυτήν, περιμένοντας για μια ευτυχή εξέλιξη. Όταν ξεκινήσαμε το ντοκιμαντέρ θέλαμε η ταινία να έχει αίσιο τέλος, αλλά καθώς η πορεία των πραγμάτων ήταν αβέβαιη είχαμε πει τότε ότι αν ο Λίναρ πέθαινε, τα γυρίσματα θα σταματούσαν αμέσως και δεν θα προχωρούσαμε παρακάτω με το ντοκιμαντέρ. Ευτυχώς όμως, η... κάμερα τα κατάφερε!

Μπορείς να μας πείτε λίγα λόγια για το ρωσικό σύστημα υγείας και τους λόγους για τους οποίους ο Λίναρ αναγκάστηκε να ταξιδέψει στην Ιταλία, με την ελπίδα να βρει δότη για μεταμόσχευση καρδιάς;

Δεν υπάρχει νόμος στη Ρωσία που να επιτρέπει τη μεταμόσχευση οργάνων από ένα παιδί στο άλλο. Η μεταμόσχευση οργάνων σε παιδιά είναι παράνομη. Η κυβέρνηση θεωρεί ότι η κοινωνία δεν είναι έτοιμη να δεχτεί έναν τέτοιο νόμο και οι αρχές ισχυρίζονται ότι κάτι τέτοιο θα ανοίξει την πόρτα στο παράνομο εμπόριο οργάνων. Από την άλλη πλευρά, η κοινωνία κατηγορεί την κυβέρνηση για την αδράνειά της και την έλλειψη πολιτικής ευθυνών στο να περάσει έναν νόμο και να αναπτύξει ένα σύστημα διαφάνειας για τις μεταμοσχεύσεις. Εντωμεταξύ, εκατοντάδες παιδιά πεθαίνουν. Ο Λίναρ είναι ανάμεσα σε αυτά τα παιδιά που περιμένουν, αλλά, ευτυχώς, στάθηκε τυχερός.

ΜΙΚΡΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

ΜΙΚΡΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

ΤΟ ΣΟΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ

Στο σημείωμα που συνοδεύει το υλικό προώθησης της ταινίας, διαβάζουμε για το κλίμα των γυρισμάτων: «Βαρύς Ουκρανικός χειμώνας. Ήμουν σε μια κατάσταση όπου η μόνη σωτηρία από τα εσωτερικά μου προβλήματα έμοιαζε να βρίσκεται έξω από τον κόσμο όπου ήμουν συνηθισμένος να ζω. Ίσως αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο μπήκα σε ένα υπόγειο γεμάτο από μισοπεθαμένους ναρκομανείς, αμέσως μόλις μου δόθηκε η ευκαιρία (...). Αυτή η ταινία είναι μια καταβύθιση στην καθημερινότητά τους, στην καθημερινή τους αυτοκαταστροφή, στο παρελθόν και το μέλλον τους». Στη συνέντευξη μαζί του, ο Ουκρανός σκηνοθέτης που ζει πλέον στη Ρωσία, διατηρεί το οξύ, δωρικό ύφος που διακρίνει και την ταινία του. Και, έστω κι εμμέσως, εξηγεί γιατί ο ντοκιμαντερίστας πολλών αστέρων, Μίκαελ Γκλάβογκερ, του επισήμανε: «το κοινό θα σε μισήσει γι' αυτήν την ταινία – παθιασμένα».

Συνέντευξη στην **Αλεξάνδρα Κόλια**

Τι σας ώθησε να κινηματογραφήσετε ανθρώπους που ζουν στο περιθώριο της κοινωνίας;
Οι προσωπικοί μου δαίμονες.

Πώς καταφέρατε να τους πλησιάσετε και να κερδίσετε την εμπιστοσύνη τους;
Τους επέτρεψα να με πληγώσουν.

Πώς θα περιγράφατε συνολικά τη σχέση σας, αλλά και τη συνολική εμπειρία σας;
Οδυνηρή, αλλά ζωτικής σημασίας. Κρίσιμη.

Σήμερα η Ουκρανία βρίσκεται σε ένα κομβικό σημείο για την ιστορία της. Τα κύρια μοτίβα της ταινίας σας σχετίζονται με το ξέσπασμα. Ποια είναι η προσωπική σας στάση στην όλη κατάσταση, ως πολίτης και σκηνοθέτης;

Δεν σκέφτηκα ποτέ γι' αυτά τα θέματα. Δεν υπολόγιζα ποτέ τον εαυτό μου ως πολίτη, ίσως μόνο ως σκηνοθέτη, αλλά αυτό συνέβαινε προτού γυρίσω αυτήν την ταινία.

ΒΡΩΜΟΠΑΛΙΑΝΘΡΩΠΟΙ

Γιούρι Λεχίνσκι

Στις αρχές Φεβρουαρίου, ο ελβετικός πληθυσμός αποφάσισε με δημοψήφισμα για το μέλλον των μεταναστών στη χώρα, που πλέον προβλέπεται σκοτεινό. Το τοπίο της χώρας μπορεί σήμερα να είναι πολύ διαφορετικό από αυτό που περιγράφει ένας Κούρδος μελισσοκόμος στην Ελβετία μόλις ένα χρόνο νωρίτερα, αλλά η θέληση αυτού του μετανάστη για ζωή, ακόμα και υπό τις πιο αντίξοες συνθήκες, παραμένει η ίδια.

Συνέντευξη στην **Αγγελική Πέτρου**

Πώς γνωρίσατε τον Ιμπραήμ; Και πώς σας εμπιστευθήκατε;
Όταν έμαθα ότι υπάρχει ένας Κούρδος μελισσοκόμος στην ορεινή Ελβετία, μου φάνηκε περίεργο. Οι Κούρδοι μετανάστες στην Ευρώπη δεν συνηθίζουν να εκτρέφουν μελίσινα, αλλά, σύμφωνα με το κλισέ, να πουλούν κεμπάπ. Εντυπωσιάστηκα απ' αυτόν τον ευγενικό άνθρωπο. Τού ζήτησα να γυρίσω ένα ντοκιμαντέρ για εκείνον και συμφώνησε. Ωστόσο, όταν ξεκινήσαμε τα γυρίσματα, συνειδητοποίησα ότι ο Ιμπραήμ κατάλαβε ότι το ντοκιμαντέρ θα ήταν αποκλειστικά για τα μελίσινα και την τεχνική του, κι όχι για την προσωπική του ζωή. Κι αυτό τον «μπλόκαρε». Χρειάστηκε να επιστρατεύσω διάφορες τεχνικές για να τον πείσω. Ξεκινήσαμε να συναντιόμαστε συχνά, πηγαίναμε για πικ νικ μαζί, γελάσαμε και κλάψαμε μαζί! Χτίσαμε έτσι μια αληθινή φιλία. Μόνο τότε ένιωσα ο Ιμπραήμ έτοιμος να αφηγηθεί την ιστορία του στην κάμερα. Αυτή η εμπειρία στιγμάτισε κι εμένα. Είμαι πλέον πεπεισμένος ότι αν ο σκηνοθέτης δεν εκτιμά τον πρωταγωνιστή του, η ταινία δεν θα είναι καλή. Χωρίς αμοιβαία συμπάθεια, φιλία κι εκτίμηση, θα βγει επιφανειακή. Όταν δούλευα με τον Ιμπραήμ δεν ήμουν

Ο ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΟΣ

Μάνο Χαλίλ

ΕΝΑΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΒΕΤΙΑ

ΜΙΚΡΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

ο σκηνοθέτης Μάνο Χαλίλ. Ήμουν ο φίλος του Μάνο Χαλίλ. Γι' αυτό ο Ιμπραήμ μου άνοιξε την καρδιά του.

Ποιες ήταν οι αντιδράσεις από την προβολή του ντοκιμαντέρ στην Ελβετία;

Το ντοκιμαντέρ προβλήθηκε για πρώτη φορά το 2013 στο Φεστιβάλ του Σόλοτουρν, όπου και κέρδισε το βραβείο του καντονιού Σολέρ. Έπειτα, βγήκε στα σινεμά για έξι μήνες, με εισπρακτική επιτυχία. Το κοινό συμπάθησε τον Ιμπραήμ για αυτό που είναι: ένας άνθρωπος που έχει υποφέρει πολύ, χωρίς αυτό να τον κάνει απάνθρωπο ή να του ενσταλάξει μίσος

Πόσο δύσκολο είναι για κάποιον σαν τον Ιμπραήμ να ξεκινήσει από την αρχή τη ζωή του στην Ελβετία σήμερα,

μετά το δημοψήφισμα για το μεταναστευτικό;

Τα τελευταία χρόνια, η μετανάστευση βρίσκεται συνέχεια στην επικαιρότητα και οι νόμοι σήμερα είναι περισσότερο αυστηροί. Στον Ιμπραήμ και τα παιδιά του έχει δοθεί άσυλο μέσω της πρεσβείας της Ελβετίας στην Τουρκία. Αυτή η εξέλιξη τούς έσωσε τη ζωή. Όμως, πλέον δεν είναι δυνατό για κάποιον που κινδυνεύει να ζητήσει άσυλο από την πρεσβεία της Ελβετίας. Κι αυτό είναι κρίμα γιατί οι άνθρωποι αυτοί πιθανότατα θα προσπαθήσουν να μεταναστεύουν σε συνθήκη παρανομίας

Ετοιμάζετε νέα ταινία;

Ναι. Τίτλος της: *The Swallow*. Είναι η ιστορία της Μίρα, μιας 27χρονης από την Ελβετία, που ταξιδεύει στο Κουρδιστάν για να βρει τον πατέρα της: έναν άνδρα που δεν γνώρισε ποτέ.

«Νέα γυναίκα μόνη ψάχνει», στην αχανή Ινδία, τους λόγους για τους οποίους οι γυναίκες σ' αυτή τη χώρα υποφέρουν περισσότερο από τον υπόλοιπο πληθυσμό. Κι όλα αυτά, με φόντο τη μείωση και τη στρεβλή εκμετάλλευση των υδροφόρων κοιτασμάτων.

Συνέντευξη στην **Γκέλυ Μαδεμλή**

Η προηγούμενη ταινία σας, *Χαρτογραφία της Μοναξιάς*, προβλήθηκε στη Θεσσαλονίκη πριν από δύο χρόνια. Τι μεσολάβησε έκτοτε;

Δύο χρόνια πριν, όταν το πρώτο μου ντοκιμαντέρ έκανε πρεμιέρα στη Θεσσαλονίκη, ήμουν απορροφημένη στη χαοτική Ινδία, γυρίζοντας το ντοκιμαντέρ που θα δείτε φέτος. Έιχα μία υποτροφία έξι μηνών για έρευνα, και ταυτόχρονα έκανα γυρίσματα. Η αντίληψη πως οι ανεξάρτητοι σκηνοθέτες μπορούν να επιβιώσουν με τη δουλειά τους είναι ρομαντική, οι περισσότεροι από μας χρειάζεται να κάνουν άλλες δουλειές για να βγάλουν τα προς το ζην. Υπάρχει μια έκρηξη νέων ντοκιμαντεριστών, με δουλειές απαραίτητες για την καταγραφή της πραγματικότητας στην οποία ζούμε. Στην Ισπανία, τη χώρα μου, οι ανεξάρτητοι σκηνοθέτες έχουν ακόμα το ίδιο κύρος που είχαν κάποτε οι δημοσιογράφοι. Όσο για το αν οι ταινίες μου έχουν κάποια σύνδεση, έχουν πράγματι κοινό «σκηνικό» και

πρωταγωνιστούν γυναίκες. Ωστόσο, οι ιστορίες είναι ολότελα διαφορετικές. Η *Γυναίκα και το νερό* είναι πιο ποιητική, αλλά και πάλι επιμένει στα δικαιώματα των γυναικών.

Σας απασχολούν ζητήματα δικαιωμάτων της γυναίκας. Ωστόσο, λάβατε πρόσφατα ένα βραβείο καλύτερης «γυναίκας σκηνοθέτριας». Πώς σας φαίνεται αυτός ο τίτλος – δεν είναι προϊόν διάκρισης; Αντιλαμβάνεστε σχετικά προβλήματα στο χώρο σας; Χρησιμοποιώ το επάγγελμά μου για να παλέψω για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με εργαλείο το ντοκιμαντέρ της παρατήρησης. Νιώθω την ανάγκη να δείχνω ό,τι βλέπω. Μου αρέσει να παρατηρώ και να είμαι αόρατη, να μην παρεμβαίνω σε ό,τι διαμείβεται γύρω μου. Ωστόσο, ως γυναίκα, νιώθω μεγαλύτερη ταύτιση κι αυτοπεποίθηση με τα πρόσωπα του φύλου μου. Άλλωστε, γυρίζω ταινίες ολομόναχη. Ταξιδεύω από αεροδρόμιο σε αεροδρόμιο με εξοπλισμό που θα αναλογούσε σε τουλάχιστον τρία άτομα. Αλλά κάτι που ξεκίνησε ως μειονέκτημα αποδείχτηκε πλεονέκτημα. Έζησα, γέλασα κι έκλαψα με τις γυναίκες που βλέπουμε στην ταινία. Το πλεονέκτημα τού να είσαι μόνος είναι πως δεν βλέπεις τα πράγματα όντας αμέτοχος. Έγινα μέρος της φρενιήρου, αναπόδραστης πορείας της ζωής τους. Πάντως, η μοναξιά μου προξενεί ανησυχία. Αν και δεν είναι εμπόλημα χώρα, η Ινδία παραμένει βίαιη για τις γυναίκες.

Πώς βρεθήκατε στις κοινότητες που καταγράφετε στην κάμερα;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΡΟ

Νοθέμ Κογιάδο

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Όπως είπα, είχα χρηματοδότηση για έξι μήνες, κάτι που μου επέτρεψε να ταξιδέψω σε όλη την Ινδία. Συνάντησα πολύ κόσμο σε Πανεπιστήμια και σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις – υπάρχουν πάνω από 4 εκατομμύρια ΜΚΟ στην Ινδία. Είναι ενδιαφέρον να σκεφτεί κανείς πόσοι οργανισμοί κινητοποιούνται για να βοηθήσουν όσους βρίσκονται σε ανάγκη, ενώ το ΔΝΤ δημοσιεύει στατιστικές όπου η Ινδία βρίσκεται στην 11η θέση στις πιο ραγδαία αναπτυσσόμενες οικονομίες και στην 3η στον τομέα της ενέργειας.

Στο προφίλ σας στο διαδίκτυο, αυτοπροσ-

διορίζεστε ως «παθιασμένη με την ανθρωπολογία». Είναι η κάμερα εργαλείο για τη δουλειά σας στην ανθρωπολογία; Ή είναι η ανθρωπολογία ένα πλαίσιο σκέψης που επηρεάζει τη δουλειά σας στον κινηματογράφο; Μήπως δεν σκέφτεστε με τέτοιους όρους;

Η ανθρωπολογία είναι η επιστήμη του ανθρώπινου είδους. Αν θέλεις να προσεγγίσεις ως παρατηρητής την ανθρώπινη συμπεριφορά, πρέπει να ξέρεις λίγα πράγματα για την ανθρωπολογία. Και, ταυτόχρονα, η ανθρωπολογία χρειάζεται αυτά τα νέα μέσα επικοινωνίας.

ΓΥΜΝΗΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

Η ΕΠΑΥΛΗ

Σώνι Κόεν

Πολλοί καλλιτέχνες κάνουν δύο δουλειές για να ζήσουν. Για τον σκηνοθέτη αυτής της ταινίας πάντως, η δεύτερη δουλειά είναι μαζί βιοπορισμός, οικογενειακή υπόθεση, αλλά και μια αστείρευτη δεξαμενή έμπνευσης. Κι αν πολλοί, στο άκουσμα της λέξης «στριπτιζάδικο» συμπληρώνουν «καμιά δουλειά δεν είναι ντροπή», ο σκηνοθέτης συμπληρώνει πως δεν ντρέπεται να μιλήσει για οτιδήποτε.

Συνέντευξη στην **Αλεξάνδρα Κόλια**

Όλη η ζωή σας ήταν ανέκαθεν βαθιά συνδεδεμένη με την Έπαυλη, την οικογενειακή επιχείρηση-στριπτιζάδικο, στο οποίο εστιάζετε στο ντοκιμαντέρ. Πώς αποτιμάτε τη συγκεκριμένη εμπειρία σας;

Η εμπειρία αυτή ήταν τόσο παράδοση, όσο και σουρεαλιστική. Τα τελευταία χρόνια «υποδύομαι» δύο ρόλους: τον γιο και μάνατζερ ενός στριπτιζάδικου και τον σκηνοθέτη. Τώρα συνειδητοποιώ ότι κατά πάσα πιθανότητα, δούλευα αυτή την ταινία σε όλη μου τη ζωή. Όταν ήμουν μικρός, οι γονείς των φίλων μου ήταν φαρμακοποιοί ή ιδιοκτήτες καταστημάτων με έπιπλα. Ο πατέρας μου, απ' την άλλη, αγόρασε ένα στριπτιζάδικο. Οι επιπτώσεις αυτής της απόφασης με επηρέασαν βαθιά, όπως και σχεδόν όλους τους ανθρώπους γύρω μου. Πριν από μερικούς μήνες, το ντοκιμαντέρ έκανε πρεμιέρα στο μεγαλύτερο φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Βόρειας Αμερικής. Στην προβολή, συνειδητοποίησα ότι πολλοί από τους φίλους μου στο χώρο, σκηνοθέτες, παραγωγοί και εκπρόσωποι ραδιοτηλεοπτικών φορέων, δεν είχαν γνωρίσει ποτέ τους φίλους μου στο κλαμπ – οι περισσότεροι εκ των οποίων ήταν εγκληματίες, μηχανόβιοι, στρίπερ και έμποροι ναρκωτικών. Ένιωσα σαν να είχαν συγκρουστεί οι

δύο κόσμοι μου. Με εξέπληξε το πόσο καλά τα πήγαν μεταξύ τους. Δεν θα ξεχάσω ποτέ αυτή μου την εμπειρία.

Στο ντοκιμαντέρ είναι αξιοσημείωτος ο τρόπος με τον οποίο εστιάζετε στην οικογένειά σας – και σε εσάς τον ίδιο –, ενώ ταυτόχρονα αποφεύγετε τους μελοδραματισμούς ή το να κάνετε την ταινία να θυμίζει ριάλιτι. Πώς κατορθώσατε να το πετύχετε; Είχατε ενδοιασμούς ως προς το να εκτεθείτε και να εκθέσετε την οικογένειά σας στην κάμερα;

Ούτως ή άλλως, στόχος μας ήταν από την αρχή να κάνουμε την Έπαυλη να μοιάζει περισσότερο με ταινία μεγάλου μήκους, παρά με ριάλιτι. Για να το κατορθώσουμε αυτό, μείναμε σταθερά πιστοί σε ορισμένους βασικούς κινηματογραφικούς κανόνες. Για παράδειγμα, εγώ και ο συν-σκηνοθέτης μου συμφωνήσαμε να μη δείξουμε ποτέ μια συνέντευξη σε στυλ «talking heads» (σ.σ. μονταρισμένα πλάνα με συνεντεύξεις με πολλούς ανθρώπους, όπου η κάμερα συνήθως καταγράφει το κεφάλι τους και το πάνω μέρος του κορμού τους). Αν θέλαμε η ταινία να είναι επιτυχημένη, έπρεπε οι στιγμές από τη ζωή της οικογένειάς μου να εκτυλίσσονται με φυσικότητα κατά το πέρασμα του χρόνου και να μη δεί-

χνουν ποτέ βεβιασμένες. Ωστόσο, αυτό σήμαινε ότι έπρεπε να κάνουμε γυρίσματα για μεγάλο χρονικό διάστημα – όπερ και εγένετο. Μέσα σε τρία χρόνια γυρισμάτων συγκεντρώσαμε σχεδόν 200 ώρες υλικό. Στο τέλος, θεωρώ ότι αυτή η προσέγγιση απέδωσε καρπούς. Θυμάμαι την κριτική ενός γνωστού Αμερικανού κριτικού που είπε ότι «οι θεατές μπορεί περιστασιακά να αναρωτιούνται εάν βλέπουν ένα μεγάλο μήκους ντοκιμαντέρ ή ένα μεγάλο μήκους φιλμ που μοιάζει με ντοκιμαντέρ». Για μένα, αυτό ήταν το μεγαλύτερο κομπλιμέντο.

Όλες οι οικογένειες κρύβουν «σκελετούς στην ντουλάπα τους», διάφορα μυστικά ή συναισθηματικά βάρη. Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, ο καλύτερος τρόπος για να αντιμετωπίσει κάποιος όλα αυτά;

Αφθονο αλκοόλ και ένας καλός ψυχίατρος! Αστειεύομαι. Για την οικογένειά μου, πιστεύω ότι τα γυρίσματα λειτούργησαν θεραπευτικά. Ειδικά για τη μητέρα μου. Παλεύει με την ανορεξία εδώ και χρόνια και το πρόβλημά της ήταν κάτι για το οποίο σπάνια μιλούσε η ίδια. Ωστόσο, όταν η δεύτερη κάμερα εστίαζε σε εκείνη, απλώς ανοίχτηκε και μίλησε, ειδικότερα για τη σχέση της με τον πατέρα μου και πώς αι-

σθανόταν για το στριπτιζάδικο.

Ποιο ήταν το «επιμύθιο» αυτού του ντοκιμαντέρ για εσάς, ως εμπλεκόμενο πρόσωπο και ως σκηνοθέτη της ιστορίας σας; Τι ανακαλύψατε για τον εαυτό σας και τα αγαπημένα σας πρόσωπα;

Την πρώτη φορά που έδειξα την ταινία στους γονείς μου, ο μεγαλύτερος φόβος μου ήταν μήπως είχα ξεπεράσει κατά πολύ τα όρια προκαλώντας ένα κλίμα θυμού, το οποίο θα μπορούσε να αποβεί επιζήμιο για τη σχέση τους. Τελικά έκανα λάθος. Το πρώτο πράγμα που είπε η μητέρα μου στον πατέρα μου αμέσως μετά την προβολή ήταν: «Ρότζερ, ακριβώς έτσι είσαι» – και μετά ξέσπασε σε γέλια. Παρά τη συναισθηματική κακοποίηση, την αλληλεξάρτηση, όλη τη δυσλειτουργική τρέλα και τα προβλήματα της υγείας τους, τελικά αποδέχτηκα τους γονείς μου και το γεγονός ότι καταλαβαίνουν ο ένας τον άλλο με τρόπο που ποτέ δεν θα καταφέρω εγώ. Τώρα που η ταινία προβάλλεται εδώ και μερικούς μήνες ανά την υφήλιο, μπορώ με ειλικρίνεια να πω ότι η οικογένειά μου κι εγώ δεν ήμασταν ποτέ πιο δεμένοι. Για να πω την αλήθεια, νομίζω ότι απογοητεύτηκαν και λίγο όταν τους είπα ότι δεν θα κάναμε και σίκουελ.

FILTHY GORGEOUS: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΠΟΜΠ ΓΚΟΥΤΣΙΟΝΕ

Μπάρι Άβριτς

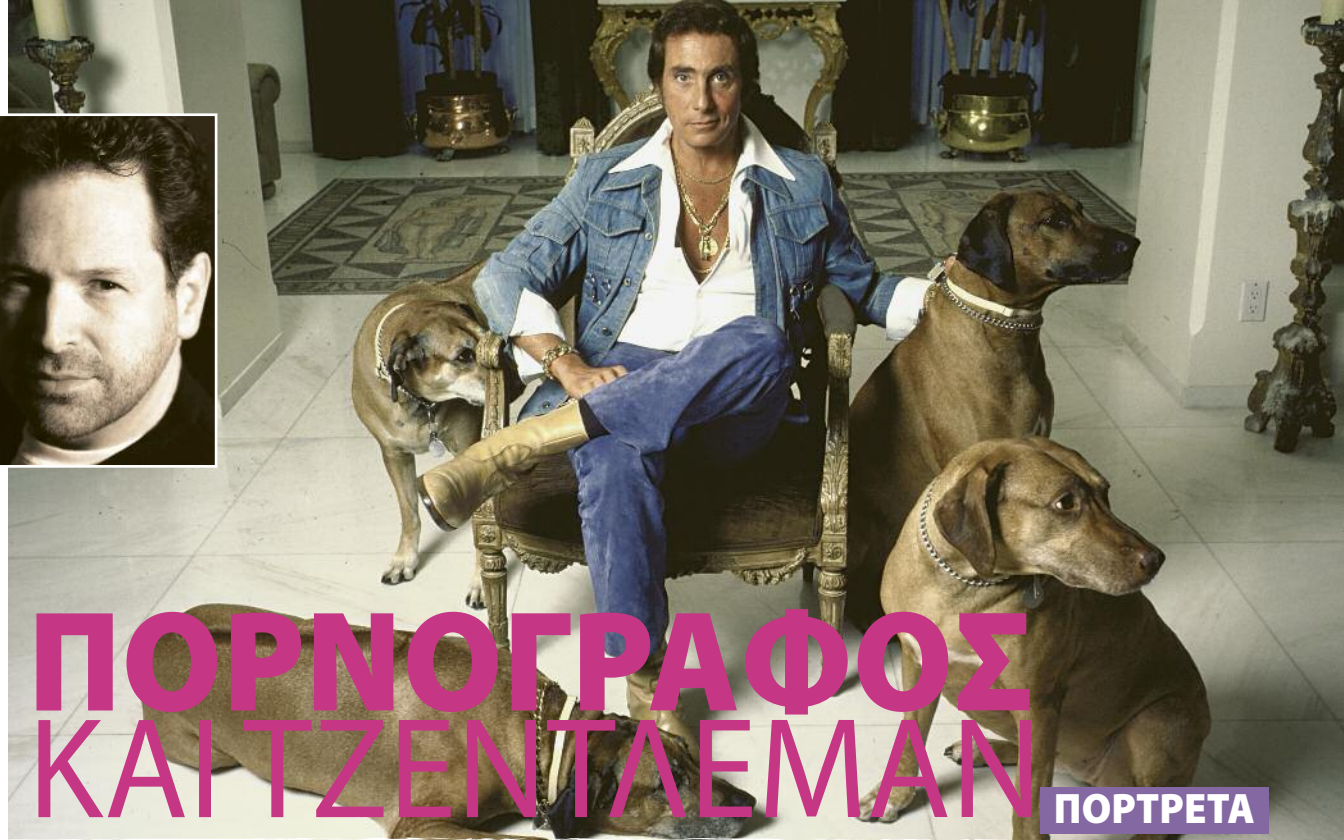
Η πιο χαρακτηριστική εικόνα του ήταν αυτή με το ανοιχτό πουκάμισο, τις αμέτρητες χρυσές αλυσίδες στο λαιμό και τις μπότες από φίδι. Ποιος ήταν όμως στ' αλήθεια ο Μπομπ Γκουτσιόνε, ο ιδρυτής του αντρικού περιοδικού *Penthouse*; Ένας «Ρωμαίος αυτοκράτορας» που ήθελε να τον θυμούνται ως απλό και ταπεινό ζωγράφο...

Συνέντευξη στη **Δήμητρα Νικολοπούλου**

Ο Μπομπ Γκουτσιόνε που παρουσιάζετε στο ντοκιμαντέρ σας είναι πολύ διαφορετικός από τη δημόσια εικόνα του. Ποιος ήταν στην πραγματικότητα;

Οι περισσότεροι έβλεπαν τον Μπομπ Γκουτσιόνε μυωπικά, τον θεωρούσαν έναν απλό πορνογράφο. Ο κόσμος δεν ήξερε ότι ήταν ένας επιτυχημένος καλλιτέχνης καθώς και εκδότης 95 περιοδικών που δεν ήταν πορνογραφικά. Ανάμεσα τους περιοδικά που έγραψαν ιστορία όπως το *Omní*, το *Spin* και το *Longevity*. Πραγματοποιώντας αυτό το ντοκιμαντέρ, ήθελα ο κόσμος να δει έναν άνδρα πρωτοπόρο στην ελευθερία της έκφρασης κι έναν παθιασμένο υποστηρικτή των εργαζόμενων γυναικών.

Η διαδρομή του Γκουτσιόνε κρύβει μια ιστορία επιτυ-

ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΤΖΕΝΤΛΕΜΑΝ

ΠΟΡΤΡΕΤΑ

χίας αλλά, ταυτόχρονα, και απόλυτης παρακμής. Πρόκειται για παράδοξο ή για φυσικό επακόλουθο της συνθήκης ζωής ενός ανθρώπου που οραματιζόταν πέραν του ρεαλιστικού;

Σε πολλές από τις ταινίες μου διερευνώ την πορεία ανθρώπων που είναι παθιασμένοι με την επιτυχία αδιαφορώντας για το τίμημα. Η ιστορία του Γκουτσιόνε ήταν σαιξπηρική. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι έζησε σαν Ρωμαίος Αυτοκράτορας. Κάποιοι επιβιώνουν της υπερβολής και του άκρατου ηδονισμού. Δυστυχώς, ο Γκουτσιόνε ήταν επικεντρωμένος περισσότερο στη δημιουργική διαδικασία παρά στην

υγεία του και στη φροντίδα για την επιβίωσή του.

Στο ντοκιμαντέρ σας αναφέρετε ότι τα πορνογραφικά περιοδικά του 1960 και του 1970 μοιάζουν αθώα και ρομαντικά πλέον στις μέρες μας, λόγω της ανόδου της διαδικτυακής πορνοβιομηχανίας. Θα θέλατε να το σχολιάσετε;

Η πορνογραφία εκείνη την εποχή ενέπλεκε τη φαντασία. Αυτό ήταν ιδιαίτερα προκλητικό και βαθιά ερωτικό. Σήμερα η πορνογραφία είναι σαν μια -υψηλής ευκρίνειας- επίσκεψη στο γυναικολόγο. Μηχανική, γραφική και απολύτως βαρετή.

ΒΛΕΜΜΑ ΣΤΗΝ ΑΒΥΣΣΟ

Μπάρμπαρα Έντερ

ΜΙΚΡΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Η εξιχνίαση εγκλημάτων είναι απ' τα αγαπημένα σπορ του κοινού που καταναλώνει αχόρταγα ταινίες και σειρές του αστυνομικού είδους. Σε κάθε περίπτωση, οι αστυνομικοί σκιαγραφούνται ως υπερήρωες που διεισδύουν μέσα στα πιο διεστραμμένα μυαλά και βγαίνουν νικητές. Καλογουλισμένη εξίσωση απ' την οποία απουσιάζει κάτι που είχε πει κάποτε ο Νίτσε: «όταν κοιτάζεις για καιρό μέσα στην άβυσσο, η άβυσσος κοιτάζει και σένα».

Συνέντευξη στη **Δήμητρα Νικολοπούλου**

Πόσο εύκολο ήταν να πλησιάσετε τους ερευνητές και να τους πείσετε να συμμετάσχουν σ' αυτό το ντοκιμαντέρ;

Οι αστυνομικοί που σκιαγραφούν τα προφίλ εγκληματιών είναι συνηθισμένοι να διερευνούν συμπεριφορές, μοτίβα και ειδικά χαρακτηριστικά στους ανθρώπους γύρω

τους. Όταν βρέθηκαν μπροστά σε έναν σκηνοθέτη που ήθελε να καταγράψει τις δικές τους συνήθειες τους φάνηκε μάλλον ενοχλητικό, τουλάχιστον στην αρχή. Όταν πλησίασα τους ερευνητές και τους εξήγησα ότι με ενδιέφεραν περισσότερο οι ίδιοι και σε δεύτερο επίπεδο το έργο τους, δυσανα-

ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟ CSI

σχέτησαν. Κάποιοι με απέρριψαν αμέσως. Άλλοι μου έδωσαν μια ευκαιρία, αλλά ήθελαν να έχουν διαρκώς τον έλεγχο. Πρόσεχαν πολύ πόσα αποκαλύπτουν στην κάμερα. Μου πήρε καιρό να κερδίσω την εμπιστοσύνη τους και σχεδόν ένα χρόνο για να βρω τους ιδανικούς πρωταγωνιστές για το ντοκιμαντέρ μου. Φυσικά, είχαμε και απρόοπτα. Για παράδειγμα, ένας βασικός χαρακτήρας άλλαξε γνώμη λίγο πριν ξεκινήσουμε τα γυρίσματα γιατί φοβήθηκε να εκτεθεί στην κάμερα.

Το αληθινό «CSI» που παρουσιάζετε διαφέρει πολύ από την καλογουλισμένη εικόνα που συνήθως σκιαγραφείται στον κινηματογράφο και σε διάφορες τηλεοπτικές σειρές. Πώς θα περιγράφατε τους αληθινούς profilers / αστυνομικούς;

Αυτοί οι άνθρωποι παρουσιάζονται τις περισσότερες φορές ως υπερήρωες που διεισδύουν στο μυαλό των κατά συρροή δολοφόνων, χωρίς να αισθάνονται φόβο ή αδυναμία. Πρόκειται για μια στερεοτυπική εικόνα που, φυσικά, αρέσει πολύ στο κοινό. Γι' αυτό και από την αρχή έθεσα και εγώ το ίδιο ερώτημα στον εαυτό μου. Πώς είναι στ' αλήθεια αυτοί οι άνθρωποι; Ανάμεσα σε άλλα, ανακάλυψα το φόβο που νιώθουν, τη μοναξιά, την απόγνωση ή τον πόνο που κρύβονται πίσω από τα απεχθή εγκλήματα τα

οποία έχουν να αντιμετωπίσουν.

Πόσο δύσκολο είναι για έναν σκηνοθέτη να παραμείνει ουδέτερος, αντικειμενικός ή αποστασιοποιημένος όταν χειρίζεται ένα τόσο ευαίσθητο θέμα;

Για μένα, τα ντοκιμαντέρ δείχνουν πάντα τον κόσμο μέσα από το βλέμμα του σκηνοθέτη. Δεν μπορείς επ' ουδενί να το αποφύγεις. Όλα ξεκινούν όταν επιλέγεις το κάδρο και ολοκληρώνονται στο μοντάζ. Η αντικειμενικότητα είναι μύθος.

Κάποιες από τις εικόνες που καταγράφετε είναι ιδιαίτερος σκληρές. Πόσο σας επηρέασε ο χρόνος που περάσατε μ' αυτούς τους ανθρώπους;

Κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων βρέθηκα σε τόπους εγκλημάτων, είδα εικόνες θυμάτων, μαχαιρωμένων, στραγγαλισμένων, που υπέστησαν βασανιστήρια μέχρι θανάτου. Άκουσα κατά συρροή δολοφόνους να μιλούν για τους φόνους τους. Ένα πράγμα που δεν θα φύγει ποτέ απ' το μυαλό μου είναι η εικόνα των κακοποιημένων και δολοφονημένων παιδιών που είδα με τα μάτια μου. Πραγματικά, τρέφω μεγάλο σεβασμό για τους ανθρώπους που πρέπει να αντιμετωπίζουν αυτή τη φρικαλεότητα σε καθημερινή βάση. Γιατί ξέρω ότι, όσο σκληρός κι αν δείχνεις, αυτό το σκοτάδι δεν σε αφήνει ανεπηρέαστο.

CYBERPUNK NOT DEAD

ΜΟΥΤΟΝΙΑ – ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

Κολλεκτίβα «Τσίμερφράι»

Θα μπορούσε να είναι μια φανταστική πολιτεία βγαλμένη από τα βιβλία του Ουίλιαμ Γκίμπσον: μια κοινότητα κυβερνοπάνκ που αυτοαποκαλούνται «Μουτοειδείς», πριμιτίφ και μαζί φουτουριστές, ακραίας ιδεολογίας και ευφάνταστης καθημερινής πρακτικής, ζουν στα ερείπια ενός βιομηχανικού τοπίου. Κι όμως, η Μουτόνια βρίσκεται κάπου στο χάρτη της Ιταλίας. Η Anna de Manincor, από την κολλεκτίβα Zimmerfrei, μοιράζεται την εμπειρία των γυρισμάτων σε αυτό το φόντο.

Συνέντευξη στην Γκέλυ Μαδεμλή

Πότε και πώς πρωτοήρθατε σε επαφή με τη Μουτόνια;

Γνωρίζουμε για τη Μουτόνια από τη δεκαετία

του '90, μέσω κάποιων φίλων μας. Πρόκειται για την Αλέγκρα Κόρμπο, μια ζωγράφο, και τον Τόμι Μαλτόνι, έναν περφόρμερ και σκηνογράφο που ζει ακόμη εκεί. Εκείνο τον καιρό, ως Τσίμερφράι κάναμε περφόρμανς και πειραματιζόμασταν με τα μίντια, σε μια κατάληψη με το όνομα ΤΡΟ στην Μπολόνια. Είμαστε συνεπαρμένοι από την εικονοκλαστική ενέργεια των «μουτοειδών» και είδαμε παρελάσεις τους κατά τη διάρκεια πολιτικών διαδηλώσεων, πήγαμε και είδαμε τις περφόρμανς που έκαναν στα παράνομα ρέιβ πάρτι που διοργάνωναν ανάμεσα στο Ρίμινι και στη Μπολόνια. Η τέκνο μουσική συναντούσε το οχυρό των κοινωνικών κέντρων της άκρας αριστεράς... Η ισχύς εν τη ενώσει...

Αυτοπροσδιορίζεστε ως κολλεκτίβα. Βρίσκετε κάποια συγγένεια ανάμεσα στη δική σας κοινότητα και σ' αυτήν την «αποκλίνοια», από τον κανόνα, κοινότητα της Μουτόνια;

Μοιραζόμαστε την επιθυμία να έχουμε μια κοινή ιστορία και ένα κοινό αφήγημα, όχι

μόνο ένα προσωπικό πεπρωμένο. Ο καθένας μας είναι για τον άλλο μάρτυρας της ζωής του άλλου, κάθε μέρα της ζωής μας είναι μοιρασμένη με ένα σύντροφο... Στο τέλος θα καταφέρω να πω όχι μόνο «αυτή ήμουν εγώ», αλλά «αυτή ήταν η ζωή μας».

Φαίνεται να σας απασχολούν πολύ ζητήματα περί χώρου και του ρόλου της αρχιτεκτονικής στη διαμόρφωση του σύγχρονου υποκειμένου. Είναι, πιστεύετε, υποχρεωτικό να επινοήσει κάποιος ένα περιβάλλον προκειμένου να ζήσει πέρα από τις συμβάσεις σήμερα;

Κοιτάζοντας την επικράτεια και τον χώρο όπου ζούμε είναι απλώς ένας τρόπος, είναι απλώς ένας τρόπος να απεικονίσουμε την κοινωνία που χτίζουμε και το τι άλλο μπορούμε να κάνουμε. Η Μουτόνια μάς θυμίζει πως χάσαμε κάτι φοβερά πολύτιμο, κάτι που έχει υπάρξει πριν από την αρχιτεκτονική, τον αστικό σχεδιασμό και την πολιτική ταυτότητα: το να χτίζουμε καταφύγια, οικήματα, κτίρια με ό,τι υλικό βρίσκουμε στο

δρόμο μας. Η Μουτόνια είναι ένα χωριό φτιαγμένο από βιομηχανικά ερείπια, κι ακόμη αν η αισθητική του μετα-βιομηχανικού τοπίου αποκάλυψης αργοσβήνει, οι κάτοικοι προσπαθούν να πειραματιστούν, διατηρώντας ένα επίπεδο βιωσιμότητας.

Τελικά τα ντοκιμαντέρ δημιουργούν ή αποκαλύπτουν «ιδιαιτερες πατρίδες» σ' αυτόν τον κόσμο;

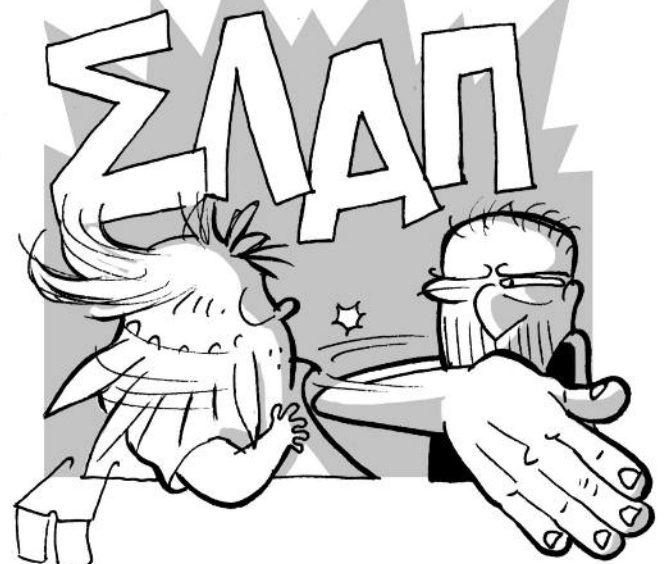
Κάθε ντοκιμαντέρ είναι ένα πρωτότυπο μοντέλο. Δημιουργεί τις δικούς του κανόνες και σχετίζεται με διαφορετικό τρόπο με την πραγματικότητα. Δεν μας απασχολεί το να αποκαλύψουμε τίποτα, καμιά φορά απλώς ξετυλίγουμε ένα στρώμα πολυπλοκότητας ή μετασχηματίζουμε μια απλή κατάσταση σε μία «τρίτη πραγματικότητα», που υπάρχει μόνο μέσα στην ταινία.

Ποιος είναι ο δικός σας ορισμός για τα «μουτοειδή»;

Μετά το τέλος της ταινίας; Ένα τσούρμο φίλοι!

ΕΓΩ ΠΑΝΤΟΣ, ΦΙΛΕ, ΔΕ ΒΛΕΠΩ ΚΑΘΟΛΟΥ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ.

ΜΟΝΟ ΚΑΝΑ ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΕΡ ΠΟΥ ΚΑΙ Π...

ΣΤΟ ΜΥΑΛΟ ΤΟΥ ΝΤΟΝΑΛΝΤ ΡΑΜΣΦΕΛΝΤ

Ο Έρολ Μόρις, μετά το Όσκαρ που έλαβε για την *Ομίχλη του πολέμου*, το υποδειγματικό ντοκιμαντέρ του για τον πρώην υπουργό Άμυνας της Αμερικής τα χρόνια του πολέμου στο Βιετνάμ, Ρόμπερτ ΜακΝαμάρα, επιλέγει ένα άλλο... τέρας της αμερικανικής πολιτικής ως talking-head του. Ο Ντόναλντ Ράμσφελντ, που επίσης διετέλεσε πρώην υπουργός Άμυνας της Αμερικής, στην εποχή του Τζορτζ Μπους Τζούνιορ αυτή τη φορά, διαβάζει μόνος του μερικά από τα χιλιάδες υπομνήματα που είχε συντάξει στη διάρκεια της καριέρας του, απαντά αλλά και υπεκφεύγει στις ερωτήσεις του Μόρις, χαμογελά χωρίς διακρίσεις και στην ζυγαριά του τίτλου παραμένει σταθερά κολλημένος στα «άγνωστα». Ο σκηνοθέτης Έρολ Μόρις περιγράφει, σε ευθύ αφηγηματικό λόγο, την ταινία του και την εμπειρία του.

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Έρολ Μόρις

«Πολλοί άνθρωποι είναι τόσο θυμωμένοι με τον Ντόναλντ Ράμσφελντ που δεν μπαίνουν καν στον κόπο να δουν ποιος είναι. Ίσως είναι πολύ οδυνηρό – καλύτερα να τον απορρίψεις αυτόματα. Διάβασα την αυτοβιογραφία του *Known and Unknown*, ένα βιβλίο-τούβλο, κι ανακάλυψα ότι είχε γράψει χιλιάδες υπομνήματα. 20.000 μόνο κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης Μπους. Βρίσκω αυτά τα σημειώματα παραδόξως συναρπαστικά. Δεν ξέρω ακριβώς τι είναι. Είναι απλές οδηγίες προς συναδέλφους; Είναι γνήσιες απόπειρες προς κατανόηση στρατηγικών, αποφάσεων ή ιδεολογιών; Ή γράφτηκαν πολύ απλά γιατί ο Ράμσφελντ ήθελε να καθορίσει τη μελλοντική του εικόνα – να δημιουργήσει τη δική του πρώτη εκδοχή της ιστορίας; Ή όλα τα παραπάνω;

Τα υπομνήματα μάς δίνουν μια εικόνα του εσωτερικού του μυαλού του. Το είδα σαν ευκαιρία να κάνεις ιστορία εκ των έσω, χρησιμοποιώντας τα υπομνήματα ως τρόπο εξερεύνησης του διαχωρισμού μεταξύ του πώς θέλει να φαίνεται, πώς θέλει να τον σκέφτονται και ποιος είναι πραγματικά και τι έχει κάνει.

Αν ισχυριζόμουν ότι ξεκίνησα αυτή την ταινία χωρίς να έχω έντονες απόψεις για τον Ράμσφελντ και τις τακτικές του θα ήταν, στην καλύτερη περίπτωση, ανειλικρινές και ανέντιμο. Ήμουν εναντίον του πολέμου στο Ιράκ, και ακόμα είμαι. Πιστεύω ότι ήταν ένα τρομερό λάθος. Αλλά πιστεύω πως έκανα την ταινία με διάθεση διερεύνησης, με μια γνήσια επιθυμία να ψάξω και να ανακαλύψω κάτι που μπορεί να μην ήξερα προηγουμένως.

Ένα από τα πιο αξιοσημείωτα πράγματα στην ταινία είναι ότι, καθώς ο πόλεμος στο Ιράκ είχε σαφώς αρχίσει να αποκλίνει προς

το χειρότερο από τα αρχικά σχέδια, ο Ράμσφελντ, αντί να το παραδεχτεί, μιλούσε ολόένα και περισσότερο για τη σημασία των λέξεων, για τη σημειολογία, για το ένα λεξικό έναντι του άλλου, για τον έναν ορισμό αντί ενός άλλου. Θέλω να πιστεύω πως ο Τζορτζ Όργουελ θα είχε στηρίξει αυτή του την προσπάθεια.

Όλοι θέλουν να ξέρουν αν τον ρώτησα ποτέ αν πιστεύει ότι έκανε κάτι λάθος, κάτι εναντίον του διεθνούς δικαίου. Όχι, δεν έκανα τέτοια ερώτηση. Και μπορώ να υπερασπίσω αυτή την απόφασή μου με έναν αριθμό επιχειρημάτων. Αν ο στόχος είναι να τερματίσεις γρήγορα μια συνέντευξη ή να προκαλέσεις τον συνεντευξιαζόμενο να σηκωθεί και να φύγει έξαλλος – αυτό είναι εύκολο να το πετύχεις ανά πάσα στιγμή. Δεν ήταν αυτή η πρόθεσή μου. Ήθελα να κερδίσω κάποια γνώση από αυτές τις συνεντεύξεις, όχι να προσφέρω την αναμενόμενη, δραματική σύγκρουση.

Στην ταινία μου, *Vernon, Florida*, ένας άντρας λέει μια ιστορία για δυο ναυτικούς που κοιτούν τον ωκεανό. “Χμ, υπάρχει πολύ νερό εκεί έξω”, λέει ο ένας στον άλλο. Και ο άλλος του απαντά: “Ναι, κι αυτό απλά είναι η κορυφή του.” Το νερό είναι μια έκφραση του αγνώστου. Κοιτάς αυτή την επιφάνεια που τρεμποαίζει κι αναρωτιέσαι τι υπάρχει από κάτω. Αυτό είναι το μυστήριο που έχω εξερευνήσει τόσες φορές στις ταινίες μου: τι συμβαίνει στο μυαλό των ανθρώπων; Αυτό που βρίσκω, συνήθως, είναι αυταπάτη, ματαιοδοξία και αυταρέσκεια. Πέρασα 33 ώρες με τον Ντόναλντ Ράμσφελντ. Αυτό που ανακάλυψα είναι ότι πρόκειται για την πεμπτούσια του χαρακτηριστικού “Έρολ Μόρις” χαρακτήρα.»

Κλερ Σιμόν

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑ [1]

- ✘ Το πορτρέτο του σιδηροδρομικού σταθμού Gare du Nord του Παρισιού αποκαλύπτει ένα συναρπαστικό μωσαϊκό ανθρώπων και πολιτισμών.
- ✘ Μοιρασμένη ανάμεσα το ντοκιμαντέρ και τη μυθοπλασία είναι η πορεία της γαλλίδας δημιουργού Κλερ Σιμόν, αφιέρωμα στο έργο της οποίας πραγματοποίησε το 54ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης τον περασμένο Νοέμβριο.
- ✘ Η πρόσφατη ταινία μυθοπλασίας της Κλερ Σιμόν με τίτλο *Gare du Nord* διαδραματίζεται επίσης στον ομώνυμο σταθμό και βασίζεται στην εκτεταμένη έρευνα της σκηνοθέτιδας για το ντοκιμαντέρ *Ανθρωπογεωγραφία*.

«Ο σταθμός Γκαρ ντι Νορ αντιπροσωπεύει το έδαφος, το βασίλειο, το χώρο που επιχειρήσα να διερευνήσω σαν να επρόκειτο να το έκανα για όλο τον κόσμο. Μέσα από το σταθμό, αφουγκράζομαι μια μεταφορά χωρική, γεωγραφική αλλά και χρονική: βλέπω το πέρασμα από το σταθμό σαν μεταφορικό πέρασμα από την ίδια μας τη ζωή: φτάνουμε, περνάμε και φεύγουμε.» Κλερ Σιμόν

Μπάνκερ Ουάιτ & Άννα Φιτς

Η ΙΔΙΟΦΥΪΑ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΝ [2]

- ✘ Το χρονικό της δοκιμασίας που βιώνει μια αμερικανική οικογένεια, με επίκεντρο τη μητέρα του σκηνοθέτη, που πάσχει από τη νόσο Αλτσχάιμερ.
- ✘ Αρχικά ο σκηνοθέτης κινηματογραφούσε τις συζητήσεις με τη μητέρα του για θεραπευτικούς σκοπούς, ωστόσο σταδιακά συνειδητοποίησε ότι αυτή θα ήταν η επόμενη ταινία του. Τα γυρίσματα κράτησαν τρία χρόνια.
- ✘ Ο τίτλος της ταινίας αναφέρεται στο ομότιτλο βιβλίο που είχε ξεκινήσει να γράφει η μητέρα του σκηνοθέτη για τη δική της μητέρα, τη Μαριάν, η οποία πέθανε από τη νόσο Αλτσχάιμερ.

«Η ταινία μιλά για την αγάπη και στην οικογένεια, καθώς και για το πώς οι άνθρωποι κατευθύνουν την επιθυμία τους να μείνουν μαζί, μέσα από τη δοκιμασία μιας τέτοιας ασθένειας. Πιστεύω, λοιπόν, ότι το ντοκιμαντέρ μπορεί με κάποιο τρόπο να βοηθήσει όσους ζουν μια παρόμοια εμπειρία».

Μπάνκερ Ουάιτ

Ναντάβ Σίρμαν

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΣΚΟΤΕΙΝΟ ΘΑΛΑΜΟ [3]

Η συνταρακτική εξομολόγηση της Μαγκνταλένα Κοπ, συζύγου του τρομοκράτη Κάρλος (του «τσακαλιού»).

- ✘ Το ντοκιμαντέρ γυρίστηκε σε ένα παλιό σινεμά της Φραγκφούρτης, το οποίο μετέτρεψαν οι συντελεστές της ταινίας σε στούντιο. Ο σκηνοθέτης έκανε τις συνεντεύξεις με την Κοπ καθισμένος στο προβολείο, ενώ εκείνη βρισκόταν στο κυρίως θέατρο.
- ✘ Το ντοκιμαντέρ είναι δεύτερο μέρος μιας τριλογίας που ξεκίνησε με την ταινία με την οποία ο σκηνοθέτης ξεκίνησε την καριέρα του, *The Champagne Spy*. Θέμα του, ένας άντρας που ζει 40 χρόνια με ένα μυστικό: ο πατέρας του υπήρξε πράκτορας της Μοσάντ. Το τρίτο μέρος (στο στάδιο της παραγωγής) είναι το ντοκιμαντέρ *The Green Prince*, με ήρωα έναν άνθρωπο που προοριζόταν να γίνει ηγέτης της Χαμάς, αλλά ήταν πράκτορας του Ισραήλ.

«Με εντυπωσίασε η αμφισημία της ιστορίας που διηγήθηκε η Μανταλένα. Ήταν θύμα ή θύτης; Είχε κίνητρο τα ιδανικά της ή τον ομορτισμό; Ήταν ένα θέμα προκλητικό. Είχα όλα τα απαραίτητα συστατικά για μια ταινία.» *Ναντάβ Σίρμαν*

Ζοακίμ Πίντου

ΚΑΙ ΤΩΡΑ; ΘΥΜΙΣΕ ΜΟΥ [4]

- ✖ Ο σκηνοθέτης Ζοακίμ Πίντου, εδώ και 20 χρόνια φορέας HIV και ηπατίτιδας C, καταγράφει με συνταρακτικό τρόπο τον αγώνα του ενάντια στις ασθένειες.
- ✖ Το ντοκιμαντέρ έχει αποσπάσει πολλά βραβεία, μεταξύ των οποίων και το Ειδικό Βραβείο της Επιτροπής, Βραβείο FIPRESCI και 3ο βραβείο της Επιτροπής Νέων στο Φεστιβάλ του Λοκάρνο.
- ✖ Κατά τη διάρκεια της καριέρας του, ο Πίντου έχει συνεργαστεί με διακεκριμένους δημιουργούς όπως ο Μανουέλ Ολιβέιρα, ο Ραούλ Ρουίς και ο Αντρέ Τεσινέ, μεταξύ άλλων, αναλαμβάνοντας τον ήχο στις ταινίες τους.

«Δεν εξαρτώμαι από αφεντικά, δεν είμαι υποχρεωμένος να κρύβω την κατάσταση μου, έχω πρόσβαση σε φάρμακα. Είμαι ζωντανός χάρη σε μάχες στις οποίες εγώ δεν ήμουν ο πρωταγωνιστής και οι οποίες έχουν να κάνουν με συμφέροντα, κυβερνήσεις, ερευνητές και την παγκόσμια βιομηχανία φαρμάκων.»

Ζοακίμ Πίντου

Ντάριο Αγκίρε

Η ΨΗΣΤΑΡΙΑ ΤΟΥ ΣΕΣΑΡ [5]

- ✖ Η χρεοκοπία της επιχείρησης του πατέρα του σκηνοθέτη γίνεται αφορμή για μια ουσιαστική αναθεώρηση της σχέσης τους.
- ✖ Το ντοκιμαντέρ απέσπασε τιμητική αναφορά στα βραβεία Μαξ Οφύλς 2013.
- ✖ Ο σκηνοθέτης, που ζει στη Γερμανία πάνω από 10 χρόνια, αναφέρει χαρακτηριστικά: «Η επιστροφή μου σε μια παλιότερη ζωή ήταν μια αναζήτηση της αναγνώρισης και της οικειότητας. Έψαχνα τη συμφιλίωση με τον πατέρα μου αλλά και με μια χώρα που είχα αφήσει εδώ και πολλά χρόνια (...). Είδα το πρόβλημα που είχε προκύψει με τη δουλειά του πατέρα μου σαν ευκαιρία για να βρω κοινά σημεία μεταξύ μας: τι θα γινόταν εάν αφήνα για λίγο τον κόσμο μου και έμπαينا στον δικό του;». Η συνέχεια, επί της οθόνης.

«Η ταινία αφηγείται την ιστορία της επιστροφής μου στο Εκουαδόρ, όπου εγώ, ο χορτοφάγος γιος, προσπαθώ να λύσω τα προβλήματα του παθιασμένου σαρκοφάγου πατέρα μου. Κάτι που ξεκινά ως παράδοση αποστολή, εξελίσσεται σε μια συγκινητική ιστορία για τις διαψευσμένες προσδοκίες, την ενηλικίωση, την ευθύνη και τη σχέση πατέρα και γιου.»

Ντάριο Αγκίρε

Μαντλιν Σάκλερ [6]

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΑ ΑΣΤΑΘΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑΣ

- ✖ Η ταινία παρουσιάζει όσους αντιδρούν στις πολιτικές καταστολής στη Λευκορωσία, μέσα από τις παραστάσεις τους Ελεύθερου Θεάτρου της χώρας –μιας θεατρικής ομάδας που τολμά να κάνει σύγχρονο, αιχμηρό θέατρο–, αλλά και από τη δραστηριότητα των πολιτών στο δρόμο.
- ✖ Το Ελεύθερο Θέατρο της Λευκορωσίας ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 2005 από τη Ναταλία Καλιάντα, τον Νικολάι Καλεζίν και τον Βλαντιμίρ Σερμπάν, οι οποίοι

έθεσαν τις αισθητικές και πολιτικές βάσεις της ομάδας. Το 2011, οι τρεις τους αναγκάστηκαν να ζητήσουν πολιτικό άσυλο στη Βρετανία, όπου ίδρυσαν ένα παράρτημα του Ελεύθερου Θεάτρου τους.

- ✖ Πίσω στη χώρα τους, όμως, η θεατρική ομάδα που δημιουργήσαν εξακολουθεί να υφίσταται και να παρουσιάζει παραστάσεις με την ίδια συχνότητα, ακόμη κι αν το κάνει πια με απόλυτη μυστικότητα, σε μικρούς ιδιωτικούς χώρους, ακόμη και σε διαμερίσματα.
- ✖ Η ταινία της Σάκλερ ξεκινά το 2010, όταν η ΚGB έχει ήδη βάλει στο στόχαστρό της την ομάδα και οι ιδρυτές της βρίσκονται διχασμένοι αφενός ανάμεσα στην προσωπική τους ασφάλεια και αυτή των οικογενειών τους, αφετέρου στην αφοσίωσή τους στην τέχνη τους.
- ✖ «Την πρώτη φορά που παρακολούθησα μια παράστασή τους, με είχαν συμβουλέψει να φέρω μαζί το διαβατήριό μου σε περίπτωση που η ΚGB έκανε έφοδο στο κτίριο», λέει η Σάκλερ. «Δεν μπορούσα να πιστέψω ότι κάτι τέτοιο θα μπορούσε να συμβεί στην Ευρώπη του σήμερα, και υπέθεσα ότι θα είχε να κάνει με την έντονα πολιτική φύση των παραστάσεών τους. Όμως ανακάλυψα ότι πολλές από τις ιστορίες που η ομάδα έφερνε στη σκηνή δεν ήταν πολιτικές με τη στενή έννοια του όρου. Ήταν ιστορίες για τους φίλους τους, τις οικογένειές τους, τις δυσκολίες της ζωής, τον αλκοολισμό, την ομοφυλοφιλία, πράγματα που έχουμε συνηθίσει να κουβεντιάζουμε ανοιχτά παντού. Αλλά αυτές οι ιστορίες ήταν αρκετές για να κάνουν την κυβέρνηση να απαγορεύσει τις παραστάσεις τους.»

Άξελ Σαλβατόρι-Σινς

ΟΙ ΣΕΜΠΑΜΠ ΤΟΥ ΓΙΑΡΜΟΥΚ [7]

- ✖ Πώς είναι να μεγαλώνεις πρόσφυγας σε ένα στρατόπεδο Παλαιστινίων στη Συρία; Το φιλμ του Άξελ Σαλβατόρι Σινς δοκιμάζει να απαντήσει με τρυφερότητα, αλλά δίχως να αποστρέφει τα μάτια από τη συχνά σκληρή αλήθεια.
- ✖ Ο σκηνοθέτης κινηματογράφησε για τρία ολόκληρα χρόνια τους ήρωές του, νέους που βρίσκονται πλέον στο κατώφλι της ενηλικίωσης, θέλοντας να συλλάβει την πραγματικότητά τους που μοιάζει αλλόκοτη για όλους εμάς. «Δεν έχουμε δει ποτέ την πατρίδα μας, απλά την ονειρευόμαστε», λέει σε μια στιγμή ένας από αυτούς.
- ✖ Τα γυρίσματα της ταινίας ολοκληρώθηκαν πριν από τις ταραχές που ξέσπασαν στην Συρία ανάμεσα στον καθεστωτικό στρατό και τους ισλαμιστές αντάρτες, οι οποίες είχαν αποτέλεσμα τη ραγδαία επιδείνωση των συνθηκών στο στρατόπεδο του Γιαρμουκ.
- ✖ Από τους 160 χιλιάδες ανθρώπους που έμεναν στο στρατόπεδο πριν από τον πόλεμο, σχεδόν όλοι το έχουν πια εγκαταλείψει. Οι εχθροπραξίες έχουν αφήσει πίσω τους ερείπια.
- ✖ Στην πραγματικότητα, μετά το τέλος των γυρισμάτων, οι περισσότεροι από τους πρωταγωνιστές του φιλμ εγκατέλειψαν το Γιαρμουκ, εκτός από τον Χασάν και τη Γιαντ. Όταν η συριακή κυβέρνηση αποφάσισε την εκκένωσή του, ο Χασάν συνελήφθη και λίγο αργότερα πέθανε στην φυλακή από βασιανιστήρια. Το φιλμ παραμένει μια συναρπαστική ματιά σε μια στιγμή της ζωής του και στο πνεύμα του, που παραμένει ακόμη ζωντανό.

trivia

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Η μια μόνιμη σταθερά του σύγχρονου ελληνικού ντοκιμαντέρ είναι η κρίση, οι πολιτικές και οι κοινωνικές επιπτώσεις της. Η δεύτερη μόνιμη σταθερά συντονίζει τις εικόνες με τη δραστηριότητα σημαντικών ανθρώπων. Το σημερινό πρόσωπο της χώρας καθρεφτίζεται στις εικόνες της. Συνεντεύξεις στην Ελένη Ανδρουτσοπούλου και στην Τζωρτίνα Σερπιέρη.

ΜΙΚΡΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

LOST IN THE BEWILDERNESS

Αλεξάνδρα Άνθου

Μιλήστε μας για την ιστορία του Λουκά.

Κάθε 40 δευτερόλεπτα ένα παιδί χάνεται ή πέφτει θύμα απαγωγής: 2.100 παιδιά εξαφανίζονται κάθε μέρα. Στις περισσότερες περιπτώσεις, δράστες είναι οι γονείς. Ο Λουκάς απήχθη το 1973 από τη μητέρα του, κι αυτό ήταν συντριπτικό πλήγμα για τη δεμένη οικογένειά μας. Ήταν η εποχή πριν από την έλευση του διαδικτύου, όταν ένα υπεραστικό τηλεφώνημα ήταν πανάκριβο. Η έρευνα εξελισσόταν απογοητευτικά αργά και άκαρπα για παραπάνω από δέκα χρόνια. Επιπλέον, η μητέρα του Λουκά διέγραψε το παρελθόν του, καθώς ταξίδευαν σε όλο τον κόσμο. Όταν ο Λουκάς επανασυνδέθηκε με την οικογένειά,

βρίσκονταν σε εντελώς διαφορετική ψυχολογική κατάσταση. Οι οικείοι του τον σκέφτονταν κάθε μέρα για 11 χρόνια, αλλά εκείνος δεν γνώριζε καν την ύπαρξή τους, έως και λίγες εβδομάδες προτού φτάσει στην Ελλάδα. Επιπλέον, δεν μπορούσαν καν να επικοινωνήσουν, καθώς ο Λουκάς είχε ξεχάσει τα όποια ελληνικά ήξερε. Όπως προκύπτει από την ταινία, δεν ήταν αργά για τον Λουκά να νιώσει τα αποτελέσματα της άνευ όρων οικογενειακής αγάπης. Όταν του έδειξα, τον προηγούμενο μήνα, το υλικό της ταινίας, εξέφρασε την επιθυμία να συμπληρώσει τα κενά, αφηγούμενος την δική του πλευρά της ιστορίας. Μια συνομιλία μεταξύ μας

ΛΥΤΡΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΠΑΓΩΓΗ

Μια μητέρα απαγάγει το πεντάχρονο αγοράκι της. Περιπλανώνται για 11 χρόνια σε διάφορα μέρη ώσπου, το 1984, δίνει σημεία ζωής και ο Λουκάς επιστρέφει στον πατέρα του και στην Ελλάδα. Ένα ντοκιμαντέρ για την απώλεια, τη συνάντηση, τους οικογενειακούς δεσμούς, που άρχισε να γυρίζεται με σούπερ 8 και τελείωσε την ψηφιακή εποχή.

θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ταινίας, ως επιπλέον υλικό, που επίσης θα κυκλοφορήσει με το DVD.

Χρησιμοποιήσατε ως υλικό της ταινίας ορισμένα οικογενειακά βίντεο. Είχατε εξαρχής στο μυαλό σας την ιδέα να εξελιχθεί σε ντοκιμαντέρ η περιπέτεια του Λουκά;

Ο Λουκάς εξαφανίστηκε ενώ εγώ σπούδαζα κινηματογράφο. Ως εκκολλημένη σκηνοθέτρια, είχα σκοπό να γράψω ένα σενάριο για την ιστορία, με μυστήριο, πολύπλοκα συναισθήματα, και υπέροχους χαρακτήρες. Και ξαφνικά, μετά από 11 χρόνια σιωπής, ο Ορέστης, ο πατέρας του Λουκά, έλαβε ένα τηλεφώνημα από την πρώην γυναίκα του που έλεγε «Έχω το γιο σου, ζούμε στο Λώρελ, στο Μέριλαντ. Τον θες πίσω». Κι αυτή ήταν η στιγμή που ξεκίνησε η ταινία, το 1984. Ο Ορέστης ήρθε στη Βοστώνη όπου ζω, εγώ άρπαξα μια κάμερα σούπερ 8 και πήγαμε να βρούμε τον Λουκά. Συνέχισα να κινηματογραφώ κατά διαστήματα τις επόμενες τρεις δε-

καετίες. Ως απόλυτα ανεξάρτητη σκηνοθέτρια, είχα την ευλογία και την κατάρτα να κινηματογραφώ όσο ήθελα. Όλοι οι ντοκιμαντερίστες αντιμετωπίζουν το ερώτημα του πότε πρέπει να σταματήσουν να κινηματογραφούν, πότε ολοκληρώνεται η ιστορία - όμως η πραγματική ζωή δεν σταματά σε μια δραματική κορύφωση. Η ταινία καταγράφει παράλληλα και την τεχνολογική εξέλιξη των κινηματογραφικών μέσων: ξεκίνησα τα γυρίσματα με σούπερ 8, συνέχισα κυρίως με 16mm, και τις πιο πρόσφατες σκηνές τις γύρισα με SD και HD κάμερα. Μόντара σχεδόν όλη την ταινία σε Steenbeck και κατέληξα στον Avid για την ολοκλήρωση της. Η πρόκληση ήταν πώς ν' αφηγηθώ την ιστορία που προηγήθηκε - δεν υπήρχε οπτικό υλικό, μόνο λίγες φωτογραφίες. Το να δημιουργήσεις έναν κόσμο από το τίποτα. Ήθελα ο θεατής να γνωρίσει τα μέλη της οικογένειας καλά, όσο εγώ, για να καταλάβουν την ιστορία από την δική τους οπτική, να δώσω έμφαση στα συναισθήματα τους, με εμένα ως οδηγό.

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ

Ο σημαντικός Έλληνας ζωγράφος που απέδωσε το μεταπολεμικό ελληνικό τοπίο εκχωρεί σε ντοκιμαντερίστες το δικαίωμα να κάνουν το πορτρέτο του.

Η ταινία σας εστιάζει στο έργο του Παναγιώτη Τέτση. Ποια στοιχεία της προσωπικότητάς του σας έκαναν μεγαλύτερη εντύπωση;

Η ευθύτητα και η ειλικρίνειά του. Ο Τέτσης είναι ένας άνθρωπος που εργάζεται σκληρά, νυχθημερόν. Ότι δημιουργήσε, εκτός από την εκπληκτική του ματιά, που «τρυπάει», οφείλεται σε σκληρή εργασία. Είναι τόσο ακέραιος που, όπως λέει ο Δημήτρης Μυταράς, «δεν πρόδωσε ποτέ τον εαυτό του».

Επιστρέφετε στο φεστιβάλ μ' ένα ακόμη ντοκιμαντέρ για Έλληνα ζωγράφο (μετά

τα Είδωλα στον καθρέπτη, που έχει θέμα τον Μυταρά). Γιατί πορτρέτα ζωγράφων; Λατρεύω τη ζωγραφική. Από μικρός καθόμουν με δέος μπροστά από ένα πίνακα τυπωμένο στα βιβλία - γιατί αληθινό πίνακα είδα μετά τα 17, στη μεγάλη εκδρομή του γυμνασίου τότε, στην Κέρκυρα. Στη Δράμα, όπου μεγάλωσα, δεν είχα δει «ζωντανό» έργο. Προσπάθησα να ζωγραφίσω στο Παρίσι, αλλά ήμουν ανίκανος. Μ' αρέσει όμως τόσο πολύ να βλέπω ζωγραφικά έργα, που στο Παρίσι -όπως λέει κι ο Τέτσης- ήμουν πολύ συχνά στα μουσεία. Έτσι, ήταν φυσική απόρροια τα ντοκιμαντέρ για ζωγραφική, μέσα από άλλο πρίσμα, το δικό μου. Είμαι ευτυχής που τα κατάφερα, χάρη και στη στενή μου συνεργάτιδα Λίμπερτη Πολύζου, που είναι βαθιά γνώστρια της ζωγραφικής, ιστορικός τέχνης και ζωγράφος.

Η Λίμπερτη Πολύζου συνυπογράφει το σενάριο και σκιαγραφεί μαζί σας τα βή-

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΤΣΗΣ – «ΠΑΙΖΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ»

ΤΕΧΝΕΣ

Γιάννης Βαμβακάς

ματα του Παναγιώτη Τέτση. Μιλήστε μας γι' αυτή τη συνεργασία.

Όταν το 2004 την ξανα συνάντησα -είχαμε γνωριστεί παλιότερα- και συζητήσαμε επί μακρόν, διαπιστώσαμε τις κοινές μας συνιστώσες και τον πόθο να κάνουμε ένα έργο ολοκληρωμένο. Αφού συμφωνή-

σαμε πλήρως, βρήκαμε αμέσως με ποιους θα θέλαμε να αρχίσουμε. Μυταράς και Τέτσης ή Τέτσης και Μυταράς. Οι δύο μεγαλύτεροι εν Ελλάδι, που τύχαινε και ήταν συνεργάτες της Λίμπερτης Πολύζου. Ευτυχής συγκυρία. Νιώθω υπερήφανος που τα κατάφεραμε.

ΤΟ ΚΑΖΑΝΙ ΠΟΥ ΒΡΑΖΕΙ

Αποφάσισε να προσφέρει το χρόνο του σε όσους είχαν ανάγκη αλληλεγγύη και φροντίδα – στα θύματα της ελληνικής κρίσης. Ως εθελοντής, συσπειρώθηκε γύρω από την «Κοινωνική Κουζίνα», μαγειρεύοντας και προσφέροντας γεύματα σε συνανθρώπους του (στον Άλλο). Η ταινία καταγράφει την εμπειρία του

Κεντρικός ήρωας της ταινίας σας είναι ο Κώστας, ένας άνεργος που αποφάσισε να μαγειρεύει για τους συνανθρώπους του στους δρόμους της Αθήνας, μέσα από την «Κοινωνική Κουζίνα». Πώς γνωρίσατε τον Κώστα, πώς τον προσεγγίσατε και πόσο δύσκολο ήταν να τον πείσετε να γίνει η ιστορία και ο φορέας δράσης του ντοκιμαντέρ;

Γνώρισα τον Κώστα στα πρώτα γενέθλια του Άλλου ανθρώπου, αφότου τον είχα δει να μαγειρεύει με την παρέα του στο Σύνταγμα. Ο Κώστας είναι πολύ φιλικός και ευγενικός με όλους, οπότε ήταν εύκολο να τον προσεγγίσω και να του εξηγήσω το σενάριο του ντοκιμαντέρ, σε αντίθεση με τους υπόλοιπους εθελοντές, για τους οποίους χρειάστηκε χρόνος και επικοινωνία, προκειμένου να με εμπιστευθούν για να τους κινηματογραφήσω.

Τι δυσκολίες αντιμετωπίσατε κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων της ταινίας; Υπήρξαν, για παράδειγμα, περιπτώσεις ανθρώπων που δεν ήθελαν να καταγραφεί η συμμετοχή και η σίτιση τους από την «Κοινωνική Κουζίνα»;

Ναι, υπήρχαν πολλές τέτοιες περιπτώσεις. Πολλές φορές ο Κώστας μου έλεγε να κατεβάσω την κάμερα, επειδή κάποιοι άνθρωποι ντρέπονταν να πλησιάσουν να πάρουν φαγητό, ενώ πάντα τόνιζε ότι «αυτό που κά-

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο ΑΛΛΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Στάθης Γαλαζούλας

νουμε δεν είναι συσσίτιο, είναι ένα γεύμα με τους συνανθρώπους μας», έτσι ώστε ο κόσμος να σταματήσει να βλέπει αυτή την πράξη αλληλεγγύης σαν αντικατοπτρισμό της εξαθλίωσης των ημερών μας, και να το αντιμετωπίσει ως μια συλλογική αντίδραση στην κρίση.

Η ιστορία της ταινίας αποτελεί μια εναλλακτική προσέγγιση της κρίσης μέσα από δράσεις ιδιωτών κοινωνικής αλληλεγγύης. Πώς σας επηρέασε η στάση ζωής

των πρωταγωνιστών σας;

Μπορούμε να πούμε καλύτερα ότι τέτοιες δράσεις αλληλεγγύης αποτελούν εναλλακτική μορφή αντίστασης για την οικοδόμηση ενός καινούργιου κόσμου. Η εμπειρία μου με τον Άλλο άνθρωπο μου αποκάλυψε ένα νέο τρόπο ζωής που έχει τη βάση του στην αλληλεγγύη και στην αλληλοβοήθεια, ένα σύστημα αξιών που κάνει την εμφάνισή του και στην Ελλάδα ως απόρροια της οικονομικής κρίσης, όπως έχει γίνει στην Ισπανία ή στην Αργεντινή.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ALEXIS SUPERSTAR

Γιατί το συγκεκριμένο «οδοιοπορικό»; Σας βοήθησε το κόμμα;

Ζούμε και εργαζόμαστε 20 χρόνια στη Γαλλία και βλέπαμε ότι θα έρθουν τα πάνω κάτω στις ελληνικές εκλογές του 2012. Φαινόταν ότι ο ΣΥΡΙΖΑ, όπως και η Χρυσή Αυγή, θα αύξανε τα ποσοστά του, και την ίδια στιγμή, ότι το ΠΑΣΟΚ θα έβλεπε την εκλογική του δύναμη να μειώνεται. Θελήσαμε να καταγράψουμε και να σκιαγραφήσουμε την προσωπικότητα του επικεφαλής της μεγάλης παράταξης της Αριστεράς, εκείνη τη συγκεκριμένη εποχή. Μας κίνησε το ενδιαφέρον, επίσης, ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν πάντα κόμμα αντιπολίτευσης. Επιδιώξαμε λοιπόν να αναδείξουμε τη μετατροπή ενός κόμματος από αντιπολιτευτικό σε δύναμη κυβερνητικό, και παράλληλα την αλλαγή ενός πολιτικού προσώπου, που από την κριτική του συστήματος βρίσκεται στο κατώ-

φλι της ανατροπής του. Δεν ακολουθήσαμε τον συμβατικό δρόμο για να επικοινωνήσουμε με την ομάδα του Αλέξη Τσίπρα. Μάθαμε ότι στις 21 Μαΐου 2012 θα έδινε μια κοινή συνέντευξη με τον γάλλο αριστερό ηγέτη Ζ.Λ. Μελανσόν στο Παρίσι. Πήγαμε και μετά το τέλος της συνέντευξης, του ζητήσαμε να μας αφιερώσει πέντε λεπτά, πράγμα που έκανε. Του εξηγήσαμε τι θέλαμε να κάνουμε, μας άκουσε με ενδιαφέρον και δέχτηκε, υπό τον όρο να μην κάνουμε γυρίσματα με την οικογένεια και τα παιδιά του. Το σεβαστήκαμε και το τηρήσαμε. Εμείς του ζητήσαμε να μην επέμβει στο μοντάζ και δέχτηκε.

Τι δυσκολίες αντιμετωπίσατε στην πορεία των γυρισμάτων; Σας τέθηκαν περιορισμοί;

Οι δυσκολίες ήταν κυρίως να καταφέρουμε

να ακολουθήσουμε διαρκώς το πολύ γεμάτο πρόγραμμα της προεκλογικής καμπάνιας του Αλέξη Τσίπρα. Επίσης, να μπορέσουμε να τραβήξουμε πλάνα σε στιγμές που είχε πολύ κόσμο γύρω, μάλιστα χρειάστηκε μερικές φορές να σπρώξουμε για να περάσουμε μπροστά. Σε γενικές γραμμές, η ομάδα του Αλέξη Τσίπρα μάς βοήθησε πολύ. Φυσικά, υπήρξαν και πολλές συσκέψεις και ραντεβού στο γραφείο του ή και σε άλλα γραφεία, στις οποίες δεν μπορέσαμε να μπούμε. Το οποίο είναι φυσιολογικό, διότι, πρώτον, δεν μας γνώριζαν από πριν και, δεύτερον, όπως και να 'χει το πράγμα, η πολιτική είναι ένας ευαίσθητος χώρος, με στρατηγικές και τακτικές που πιθανώς να μην μπορούν να βγουν παραξέω. Γενικά πάντως είχαμε μια σχετική ελευθερία.

Από το 2002 εργάζεστε μαζί στα ντοκιμαν-

ΣΤΟ ΝΗΜΑ

Αλέξανδρος Παπανικολάου & Έμιλυ Γιαννούκου

Δύο Έλληνες σκηνοθέτες που ζουν στο Παρίσι ακολουθούν τον πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξη Τσίπρα, το διάστημα της προεκλογικής του εκστρατείας το 2012, έως και το 2013, όταν αποφασίστηκε το ξαφνικό κλείσιμο της ΕΡΤ...

τέρ. Μιλήστε μας για την συνεργασία σας.

Είμαστε ζευγάρι στη ζωή και στη δουλειά. Όταν ξεκινήσαμε να δουλεύουμε μαζί, αναρωτηθήκαμε αν θα καταφέραμε να συνεργαζόμαστε χωρίς δυσκολίες. Τελικά, σιγά σιγά, μάθαμε περισσότερο ο ένας τον άλλο, κάναμε πέρα τους εγωισμούς και διαπιστώσαμε ότι είμαστε συμπληρωματικοί. Δεν έχουμε συγκεκριμένα πόστα, όλα γίνονται από κοινού, σ' ένα είδος «quattro mano». Κάναμε αρκετές δικές μας παραγωγές ντοκιμαντέρ, όπως το *Κύταρο* το 2004 ή την *Ανάδυση* το 2008. Συνεργαστήκαμε με τον Μάρκο Γκαστίν για ένα επεισόδιο της σειράς *DOCVILLE* για την ΕΡΤ, με τον Θεωρή Καλέση στο *Balkan Express*, πάλι για την ΕΡΤ, με τον Γιώργο Αυγερόπουλο σ' ένα επεισόδιο του *Εξάντα* και δημιουργήσαμε την παιδική μαγειρική εκπομπή *Το κουτάλι* για την ΕΡΤ.

ΟΡΓΙΣΜΕΝΟ ΕΙΔΩΛΟ

ΠΟΡΤΡΕΤΑ

Δημήτρης Στατήρης

Ο Τζάκομπε Φραγκομένι είναι ένας πρωταθλητής του μποξ που ζει στο Μιλάνο. Ο σκηνοθέτης τον συνάντησε επτά χρόνια πριν, όταν πάσχιζε να τα καταφέρει. Η διαδρομή του ήρωά του προς τον πρωταθλητισμό μετέτρεψε το ντοκιμαντέρ σε success story.

Πώς ξεκίνησε η γνωριμία με τον Τζάκομπε Φραγκομένι και πώς αυτή οδήγησε σε ντοκιμαντέρ;

Ήμασταν μέσα σ' ένα αυτοκίνητο, ενώ δου-

λεύαμε για μια διαφήμιση, και συζητούσαμε μ' έναν φίλο-συνεργάτη αναζητώντας μια ιστορία που ν' αξίζει να τη διηγηθείς, έτσι για να ξεφύγουμε λίγο από τη ρουτίνα της επαγγελματικής εργασίας. «Γνώρισα αυτόν τον μποξέρ που ζει εδώ στο Μιλάνο, και μου φάνηκε πολύ ενδιαφέρον τύπος», προτείνει ο φίλος. «Μποξέρ;», λέω εγώ. «Νομίζω πως έχουν ειπωθεί τα πάντα για το μποξ, έχουν γυριστεί τόσα πολλά ντοκιμαντέρ πάνω στο θέμα... Λίγο κλισέ δεν είναι;» Τελικά με πείθει να τον γνωρίσουμε. Ήταν αρκετή μια συνάντηση με τον Τζάκομπε για να αλλάξω ριζικά γνώμη και να ξεκινήσω αμέσως την παραγωγή. Έτσι, χωρίς χρήματα, χωρίς συγκεκρι-

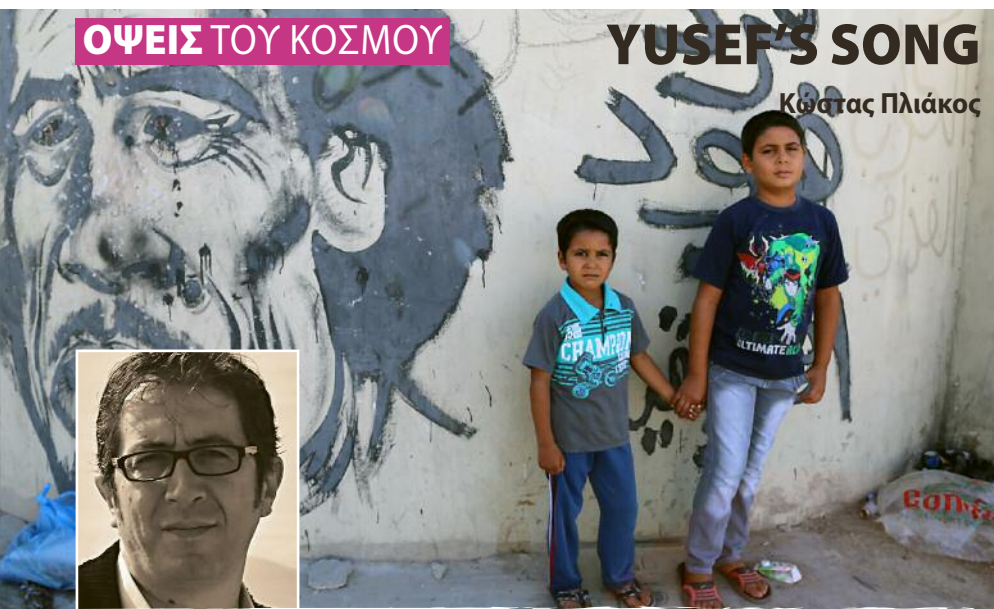
μένο στόχο, απλώς μια παρέα φίλων που μαγεύεται από την προσωπικότητα του Τζάκομπε. Όλα αυτά συνέβησαν επτά χρόνια πριν, γιατί τότε άρχισαν τα γυρίσματα αυτής της ταινίας, πριν ακόμη γίνει παγκόσμιος πρωταθλητής ο Τζάκομπε.

Γνωρίζατε από την αρχή ότι θα μοιραστούν οι πρωταγωνιστές στην κάμερα τόσο προσωπικές ιστορίες;

Όχι, δεν το περίμενα. Ίσως να βοήθησε το ότι, πριν ν' αρχίσω τα γυρίσματα, πέρασα σχεδόν δύο μήνες με τον Τζάκομπε. Απλώς τον ακολουθούσα στις προπονήσεις, βγαίναμε για φαγητό ή για ποτό και τα λέγαμε. Όταν αρχίσαμε τις λήψεις, γνωρίζαμε καλά ο ένας τον άλλο και είχε δημιουργηθεί μια σχετική οικειότητα και με τους συνεργάτες του. Πάντως, ακόμη και τώρα με εκπλήσσει η αντίδραση του «παππού», του Οτάβιο Τάτσι, ενός παλαιάμαχου της πυγμαχίας, μπροστά στην κάμερα. Δεν το περίμενα καθόλου ότι θα συγκινοῦταν τόσο πολύ, αυτός που έχει προπονήσει τόσους πολλούς πρωταθλητές και είναι ένας θρύλος.

Η ταινία παρουσιάζει τον ήρωα αληθινό και τρωτό. Είδε ο Τζάκομπε την ταινία και αν ναι, πώς του φάνηκε η εικόνα του;

Ίσως ένα άλλο περιστατικό μπορεί να δώσει την καλύτερη απάντηση: δείξαμε μια πρώτη εκδοχή με άλλο μοντάζ (διαρκούσε το ένα τρίτο της σημερινής και εστίαζε στην παιδική του ηλικία), σε όλους τους πρωταγωνιστές και σε αρκετά μέλη του φαν κλαμπ του. Όταν τελείωσε η προβολή, γύρισα πίσω και είδα τον Τζάκομπε και τον «παππού» Τάτσι αγκαλιασμένους, να συγκρατούν με δυσκολία τα δάκρυά τους, σαν δύο μικρά παιδάκια. Και εγώ που νόμιζα ότι ο χώρος της πυγμαχίας είναι ένας σκληρός και «ανδρικός» κόσμος... Μήνες αργότερα, όταν αγωνίστηκε για τον παγκόσμιο τίτλο, μας έκανε ένα μεγάλο δώρο: παρότι το ματς προβαλλόταν σε αποκλειστική, απευθείας μετάδοση από ένα διεθνές τηλεοπτικό κανάλι, επέμενε –και τα κατάφερε– να πάρει την άδεια για να μπορέσουμε να γυρίσουμε εμείς στα αποδυτήρια και στο ματς – μια άδεια που, για όσους δεν ξέρουν τα τηλεοπτικά πράγματα, είναι πολύ δύσκολο να πάρεις.

ΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

YUSEF'S SONG

Κώστας Πλιάκος

«Σε καιρούς που δεν έχεις τίποτα / και κροκόδειλοι βολτάρουν στη χώρα / θέλεις να πιστέψεις στην επανάσταση / αλλά η διαφθορά θα τη σακατέψει.» Αυτό είναι ένα μόνο από τα τραγούδια του ράπερ Γιούσεφ, γνωστού σ' όλο τον αραβικό κόσμο ως MC Swat, που είναι ο οδηγός σε αυτή την περιήγηση στην πολιτική ζωή της χώρας μετά την ανατροπή του Καντάφι.

Το ντοκιμαντέρ σας ακολουθεί τον Γιούσεφ στη μετά τον Καντάφι Λιβύη. Γιατί στη Λιβύη;

Οι επαναστάσεις είναι διαδικασίες που διαρκούν χρόνια και φέρνουν μαζί τους τεράστιες κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές. Η επανάσταση στη Λιβύη είχε για μένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για δύο λόγους. Πρώτον, γιατί σε αντίθεση με τις άλλες δύο

επαναστάσεις της Αραβικής Άνοιξης σε Τυνησία και Αίγυπτο, ήταν ένοπλη με ευθεία ανάμειξη του διεθνούς παράγοντα και, δεύτερον, γιατί η Λιβύη ήταν μία χώρα ερμητικά κλειστή, γνωρίζαμε ελάχιστα γι' αυτή και οι πολίτες της ζούσαν για δεκαετίες αποκλεισμένοι από τον υπόλοιπο κόσμο. Τον Γιούσεφ τον γνώρισα μέσα από τα τραγούδια του, κατόπιν προτροπής του

Ο ΡΑΠΕΡ ΤΗΣ ΑΡΑΒΙΑΣ

συνεργάτη μου, Μοχάμεντ Μπεν Γκούζι. Ήταν ο καλλιτέχνης που ξεχώριζε στα αυτιά μου λόγω της μουσικής, αλλά και των έντονα πολιτικοποιημένων στίχων του. Τον συναντήσαμε και του ζητήσαμε να μας «οδηγήσει» στη μετά τον Καντάφι Λιβύη. Ο Γιούσεφ είναι ο μέσος νέος της Λιβύης. Πατάει με το ένα πόδι στις παραδόσεις της χώρας του και στο Ισλάμ, και με το άλλο πόδι στη Δύση.

Παράλληλα με τη ζωή του γνωστού ράπερ, βλέπουμε εικόνες μίας χώρας που προσπαθεί να σταθεί ξανά στα πόδια της. Πώς είναι η πολιτική κατάσταση στη Λιβύη;

Δεν είχα καμία αξίωση να μπορέσω να παρακολουθήσω μια επανάσταση σε εξέλιξη, αλλά είχα την βεβαιότητα ότι ένα τόσο μεγάλο γεγονός, αλλάζει πρώτα απ' όλα τις συνειδήσεις των ανθρώπων. Γεννά οράματα, προσδοκίες, φόβους. Αυτός ήταν ο στόχος εξ αρχής. Να καταγραφεί το όραμα της νέας γενιάς της Λιβύης για το μέλλον. Η πολιτική κατάσταση που έζησα μοιάζει με κινούμενη άμμο. Τίποτα το σταθερό, όπλα παντού, υπουργοί που άλλαζαν κάθε βδομάδα. Αλλά παράλληλα η ζωή συνεχιζόταν σχεδόν κανονικά. Αυτό που επίσης μου έκανε εντύπωση – και νομίζω ότι καταφέραμε να το δείξουμε στο ντοκιμαντέρ– είναι η έλλειψη πολιτικής συνείδησης και προσανατολισμού στον περισσότερο κόσμο. Για να

μην είμαι άδικος, ας μην πω έλλειψη, αλλά σύγχυση. Κάτι από καπιταλισμό, κάτι από σοσιαλισμό, κάτι από φιλελευθερισμό και πολύ Ισλάμ. Αναμίξτε τα όλα μαζί και θα έχετε την πολιτική ιδεολογία του μέσου Λίβου.

Τι σημαίνει να κάνεις ένα ντοκιμαντέρ σε μια εξέγερση εν εξελίξει; Υπήρχαν περιπτώσεις όπου έπρεπε να κλείσετε την κάμερα;

Οι συνθήκες γυρισμάτων στη Λιβύη είναι δύσκολες, κυρίως γιατί οι άνθρωποι στους οποίους βασίζεσαι, δεν συνεργάζονται εύκολα. Μπορεί να υπήρχε από την αρχή σχέδιο γυρισμάτων, ας το πούμε σενάριο, αλλά οι ανατροπές στο πρόγραμμα ήταν καθημερινές. Αυτό που διευκόλυνε την καταγραφή των γεγονότων –και αυτό το κατάλαβα αργότερα– ήταν ότι ήμουν εξωτερικός παρατηρητής κι ότι το πνεύμα της εξέγερσης ήταν ακόμη διάχυτο και ο κόσμος είχε ακόμη διάθεση να μιλήσει και να εκφραστεί. Μαθαίνω ότι σήμερα τα πράγματα είναι πιο δύσκολα. Όσο για την κάμερα, όχι μόνο χρειάστηκε να την κλείσουμε, αλλά κινδυνέψαμε και να μας την κατασχέσουν. Θέλω να πω, κλείνοντας, ότι το *Yusef's song* δεν είναι μια ταινία για την Αραβική Άνοιξη στη Λιβύη, γενικώς και αοριστως. Είναι μια στιγμή, ένα μικρό κεφάλαιο από το χρονικό της Αραβικής Άνοιξης που η συντριπτική πλειοψηφία αυτών που θα το δουν, αγνοεί.

DON GIOVANNI: Η ΚΟΛΑΣΗ ΩΣ ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ

Ένας άντρας επιλέγει να ακολουθήσει τα βήματα του Δον Ζουάν. Του Ντον Τζοβάνι. Ζει το μύθο. Επιτρέπει στο μύθο να καταλάβει τη ζωή του. Ο Μαρκ, μέσα από το ντοκιμαντέρ *Γυμνή όπερα*, αποκαλύπτει τα πρόσωπά του. Είναι ευφυής, ταλαντούχος, πλούσιος, όμορφος. Φαινομενικά τα έχει όλα, εκτός ίσως από έναν εαυτό απελευθερωμένο από τον Ντον Τζοβάνι. Ένα ντοκιμαντέρ του 16ου ΦΝΘ μας δίνει την αφορμή να αναζητήσουμε ξανά τον μύθο πίσω από τη διάσημη όπερα του Μότσαρτ.

Της **Λένιας Ζαφειροπούλου**

Ο *Don Giovanni* του Wolfgang Amadeus Mozart σε λιμπρέτο του Lorenzo da Ponte έχει κατά καιρούς χαρακτηριστεί ως η τελειότερη όπερα όλων των εποχών και βρίσκεται σήμερα ανάμεσα στις 10 πιο πολυπαιγμένες όπερες παγκοσμίως. Ο Μότσαρτ και ο ιδιοφυής λιμπρετίστας του, Λορέντσο ντα Πόντε, την παρουσίασαν για πρώτη φορά στην Πράγα το 1787. Ο ισπανός ευγενής, άσωτος, παράτολμος και περιβόητος κατακτητής γυναικών Δον Ζουάν, που τιμωρείται για την ασωτία και την αμετανοησία του από έναν υπερβατικό καλεσμένο, έχει υπάρξει ήρωας και του Ντε Μολίνα, του Μολιέρου, του Πούσκιν και του Μπάυρον. Σίγουρα όμως ο *Ντον Τζοβάνι* είναι η δημοφιλέστερη και γνωστότερη εκδοχή του.

Το αριστούργημα τού Μότσαρτ, που ο ίδιος το ονομάζει άλλοτε «κωμική όπερα» και άλλοτε «εύθυμο δράμα», φέρει σίγουρα πολλά τραγικά στοιχεία παρά τον βασικά κωμικό του χαρακτήρα. Ο

πλήρης τίτλος τού έργου *Ντον Τζοβάνι ή ο Ακόλαστος που τιμωρήθηκε* μοιάζει να κοιτάζει στους αιώνες πίσω απ' τον Μότσαρτ. Ωστόσο, οι δύο δημιουργοί τού έργου, γνήσια τέκνα τού Διαφωτισμού, έχουν μια πολύ σύγχρονη και σε μας προσιτή άποψη για το τι είναι αυτό που αποτελεί την πραγματική αμαρτία, την αστοχία τής προσωπικότητας τού ήρωά τους. Το έργο, και κυρίως το φωτεινό και ανοιχτό προς το μέλλον φινάλε του, που αναβλύζει μια απίθανη ζωντάνια μετά τη ζοφερή κάθοδο τού αμαρτωλού στην Κόλαση, προβάλλει τον Ντον Τζοβάνι ως παράδειγμα προς αποφυγήν.

Δεν μοιάζει όμως να είναι τόσο η παράβαση τού ηθικού κώδικα που ενδιαφέρει τον Μότσαρτ και τον Ντα Πόντε. Το λάθος τού Ντον Τζοβάνι δεν βρίσκεται τόσο στην περιφρόνηση της ηθικής, στην προσβολή τής γυναικείας τιμής, ούτε καν στην κατάχρηση και στην ύβρη. Βρίσκεται περισσότερο στην απομόνωση, στην απώλεια τού ανθρώπινου προσώπου

του. Ο Ντον Τζοβάνι είναι ο άνθρωπος που προτιμά τη μανία και το πάθος του, μέχρι του σημείου να χάνει τη δυνατότητα να διακρίνει τα ανθρώπινα πρόσωπα γύρω του, να συνυπάρχει και να επικοινωνεί μαζί τους, χάνει τη δυνατότητα της κοινωνίας με τους ανθρώπους. Από πολλούς μελετητές έχει χαρακτηριστεί: *ήρωας χωρίς χαρακτήρα*. Βρίσκεται συνεχώς στη διαδικασία να πετύχει αυτό που θέλει, να πάρει απ' τους ανθρώπους αυτό που επιδιώκει ή να αποφύγει αυτό που απεύχεται.

Το τέλος τού έργου τον βρίσκει να δειπνεί ολομόναχος, να απωθεί μακριά απ' το πλευρό του την τελευταία ανθρώπινη παρουσία που του προσφέρεται και να κατακρημνίζεται αμετάκλητα στην οριστική απομόνωση που μόνος του τη διάλεξε.

Η Λένια Ζαφειροπούλου είναι υψίφωνος και μεταφράστρια. Γράφει ποίηση και το βιβλίο της *Paternoster Square* (Πόλις) είναι υποψήφιο για το κρατικό βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου συγγραφέα.

Ο Θιόντορ Ράιχμαν στον *Ντον Τζοβάνι* στο Metropolitan Opera House της Νέας Υόρκης το 1889.

Άνγκελα Κρίστλιμπ ΓΥΜΝΗ ΟΠΕΡΑ

Ένας επιτυχημένος άνδρας που, από παιδί, πάσχει από μια ανίατη ασθένεια, ταξιδεύει κάθε Σαββατοκύριακο σε άλλο μέρος του πλανήτη, ψάχνοντας την τέλεια παράσταση της όπερας *Ντον Τζοβάνι*, πεπεισμένος πως αναφέρεται στη ζωή του.

✗ Η σκηνοθέτρια έχει δηλώσει ότι πάντα την ενδιέφερε η θεματική των ονείρων και των παράλληλων κόσμων. Αυτό αποδεικνύεται και από τις προηγούμενες ταινίες της, στις οποίες καταπιάνεται με ανθρώπους που ζουν στους δικούς τους φανταστικούς κόσμους αμφισβητώντας έτσι τις νόρμες της κοινωνίας.

✗ Ο Μαρκ, ο πρωταγωνιστής, ήθελε να ορίσει ο ίδιος τις σκηνές που επρόκειτο να κινηματογραφηθούν, και αυτό προκάλεσε εντάσεις μεταξύ εκείνου και της Κρίστλιμπ. Για να ξεπεράσει αυτό το σκόπελο, η Άνγκελα αποφάσισε κάθε φορά να τον ξαφνιάζει με πράγματα ώστε να του βγάξει αληθινά συναισθήματα και συμπεριφορές. Ένα τρικ π.χ. ήταν να προσκαλεί ωραία αγόρια να τον επισκεφτούν, ενώ πάντα φρόντιζε να υπάρχει άφθονη σαμπάνια στο ψυγείο!

✗ Ο Μαρκ εξομολογήθηκε στη σκηνοθέτρια ότι ερωτεύτηκε τον πορνοστάρ Τζόρνταν Φοξ, ακριβώς γιατί ποτέ δεν προσποιήθηκε ότι είναι κάποιος άλλος από αυτό που είναι στην πραγματικότητα.

Enri Canaj

**«ΕΙΝΑΙ
ΑΠΛΟ.
ΜΕ
ΟΔΗΓΕΙ
ΤΟ
ΠΑΘΟΣ»**

INFO

Έκθεση φωτογραφίας

Ένρι Τσανάι: Στην κόψη του κάδρου
15-23 Μαρτίου 2014

Ωράριο λειτουργίας καθημερινά 10:00-18:00

Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης
Αποθήκη Β1, Λιμάνι

Πορτρέτο στις Θερμοπύλες, 2010

Οι φωτογραφίες σας είναι συνυφασμένες με τα μεγάλα γεγονότα (και τα μικρότερα, στο περιθώριο των μεγάλων) των τελευταίων χρόνων στην Ελλάδα, αρχίζοντας πριν από την εποχή της χρεοκοπίας. Αν και ρεπορτάζ, ωστόσο, επιδιώκουν πάντα μια καλλιτεχνική επιτήδευση; Τι είστε, ρεπόρτερ ή καλλιτέχνης;

Δυστυχώς, βρέθηκα στο κέντρο μιας κοινωνίας που έζησε τη συνέπεια της χρεοκοπίας. Αλλά ως φωτογράφος δεν έχω διλήμματα. Όσο κι αν πρέπει να είμαι αντιμέτωπος με την πικρή πραγματικότητα, αυτή είναι, εκεί, και με καλεί να την καταγράψω. Προσωπικώς, εργάζομαι προσπαθώντας να ξεχωρίσω από τη μεγάλη εικόνα πολλές μικρότερες. Είναι ο δικός μου τρόπος να παρουσιάζω την ιστορία, μέσα από στιγμιότυπα στα οποία πρωταγωνιστούν πρόσωπα, άνθρωποι, ο κινητήριος μοχλός των εξελίξεων. Είμαι, λοιπόν, πρωτίστως ρεπόρτερ. Αλλά από το γεγονός μέχρι την καταγραφή του στο φακό, πάντα υπάρχει η διαμεσολάβηση της ματιάς μου. Είναι υποκειμενική ματιά, όπως υποκειμενική είναι η ματιά κάποιου ανθρώπου. Η αισθητική είναι τμήμα αυτής της υποκειμενικότητας. Αλλά, και ως προς τούτο θέλω να είμαι ειλικρινής, δεν είναι μια ματιά που ανακατασκευάζει την πραγματικότητα. Αισθάνομαι απλώς φωτογράφος, διαμεσολαβητής ανάμεσα στη ζωή και την καταγραφή της. Κι απλώς, με καθοδηγεί το πάθος για αυτό που κάνω.

Έχετε ζήσει, από παιδί, το μεγαλύτερο μέρος της ζωής σας στην Ελλάδα, ως Αλβανός. Έχουν ταυτότητα οι φωτογραφίες σας; Τι είναι, ελληνικές ή αλβανικές; Είναι η μαρτυρία ενός ουδέτερου και όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικού παρατηρητή. Αλλά, προφανώς, είναι φωτογραφίες ενός μετανάστη. Δεν θεωρώ ότι έχουν ταυτότητα με την έννοια που περιγράφετε. Αντίθετα, θα έλεγα ότι με παρακινούν πολύ συχνά τα συναισθήματα. Τα οποία είναι τελείως διαφορετικά όταν φωτογραφίζω στην Αλβανία, γιατί εκεί τα χρονιά που έζησα, η παιδική

Ξεκινήσαμε μαζί το καλοκαίρι της μεγάλης πυρκαγιάς στην Πελοπόννησο, με δανεικό αυτοκίνητο από τον περιπτερά του Ένρι Τσανάι, να φωτογραφίσουμε μια καταστροφή εν εξελίξει. Διασχίσαμε την Τρίπολη, περάσαμε σύριζα στις φλόγες στη Λακωνία, γκαζώναμε στη Μάνη να προλάβουμε να είμαστε ημέρα στην Καρδαμύλη. Την άλλη μέρα, κατάλαβα τι θα πει πάθος. Ο Τσανάι έπεφτε κανονικά στη φωτιά. Επινοούσε γρήγορα, σκόπευε και τράβαγε αμέσως. Κάποια στιγμή, μιλούσε στο τηλέφωνο με έναν καλό συνάδελφό του, που ήταν στην Ηλεία. Ζήλεψε, μου φάνηκε, επειδή ο άλλος του περιέγραψε μια εικόνα πολύ πιο δυνατή, νόμιζε, από τις δικές του. Τα χρόνια πέρασαν, ο Ένρι Τσανάι μεγάλωσε και, μέσα στην κρίση, οι σκόρπιες εικόνες του έδεσαν σε ένα παζλ με αναγνωρίσιμη την ταυτότητά του. Άμεσος, χωρίς να επιδιώκει τον εντυπωσιασμό, στρατευμένος χωρίς να γίνεται κραυγαλέος, λυρικός μέσα στην πιο σκληρή πλευρά της ζωής. Ξένος στην Ελλάδα, φωτογραφίζει σαν παγκόσμιος πολίτης. Τον οδηγεί το θέμα του. Χάρηκα όταν έμαθα πως θα είναι στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης και μου άρεσε που έκανα εγώ, ένας φίλος του, τη συνέντευξη που ακολουθεί.

Συνέντευξη στον **Ηλία Kanέλλη**

ηλικία μου δηλαδή, ήταν αθώα –κι αυτή η αθωότητα είναι ό,τι κράτησα όταν έφυγα από εκεί. Η ζωή μου στην Ελλάδα, αντίθετα, είναι δεμένη με δύσκολα χρονιά αλλά είναι η πραγματικότητά μου, η πραγματικότητα που συναντήσαμε οικογενειακώς όταν, από την Αλβανία στην Ελλάδα, κάναμε μια καινούργια αρχή. Αν μπορούσα να διαχωρίσω στυλιστικά τα θέματα από τη μια χώρα στην άλλη, θα έλεγα ότι τα ελληνικά ανήκουν στο χώρο του πραγματικού, τα αλβανικά στο χώρο του φανταστικού.

Ποια είναι τα θέματά σας και γιατί αυτά; Τα θέματα που δουλεύω έχουν να κάνουν σε μεγάλο βαθμό με πράγματα και καταστάσεις που γνωρίζω. Συχνά, βεβαίως, έχω και μια περιέργεια να μάθω. Πάντως, δεν διαλέγω εγώ τα θέματα. Αυτά με διαλέγουν.

Πώς αποφασίζετε την αισθητική των θεμάτων σας; Μπορεί η αισθητική να χωρέσει στο ρεπορτάζ;

Τις περισσότερες φορές, όταν καταπιάνομαι με ένα θέμα, ξεκινώ με ένα αρχικό σχέδιο, με ορισμένες ιδέες που σχεδιάζω να τις συνθέσω ολοκληρώνοντας αυτό που σκέπτομαι. Αυτό βέβαια, συνήθως, στην πορεία αλλάζει. Η καθημερινότητα είναι πολύ ισχυρή και μπορεί πάντα να αποδιοργανώνει τις προκατασκευασμένες ιδέες γι' αυτή. Όσο για την αισθητική, είναι ο τρόπος του καθενός και της καθεμιάς. Ό,τι βρίσκεται μέσα μας, ό,τι καθορίζει τις συμπεριφορές μας, ό,τι οδηγεί τις εκφράσεις μας.

Τι μηνύματα στέλνουν οι εικόνες σας;

Συνήθως δείχνουν την ωμότητα της πραγματικότητας. Ανθρώπους που βρίσκονται σε δύσκολη καμπή και τις ιστορίες τους. Από τη λίγη πείρα μου, πάντως, έχω μάθει ότι, σε δύσκολες καταστάσεις, ο άνθρωπος βρίσκει το κουράγιο να ξεπερνά τα όριά του.

Ποιοι φωτογράφοι σας διαμόρφωσαν; Με έχουν επηρεάσει πολλοί, από διαφορε-

**Η ΚΑΘΗ-
ΜΕΡΙΝΟ-
ΤΗΤΑ
ΕΙΝΑΙ
ΠΟΛΥ
ΙΣΧΥΡΗ
ΚΑΙ
ΜΠΟΡΕΙ
ΠΑΝΤΑ
ΝΑ
ΑΠΟΔΙΟΡ-
ΓΑΝΩΝΕΙ
ΤΙΣ
ΠΡΟΚΑΤΑ-
ΣΚΕΥΑ-
ΣΜΕΝΕΣ
ΙΔΕΕΣ
ΓΙ' ΑΥΤΗ**

τικές περιόδους. Δεν είναι το αισθητικό τους παράδειγμα, πάντως, που με ελκύει, αλλά η καταγραφή του πάθους τους. Οφείλω όμως να αναφέρω ονομαστικά ένα πρόσωπο που επέδρασε πάνω μου καταλυτικά, όταν ξεκινούσα τη φωτογραφία. Ήταν ο Νίκος Οικονομόπουλος, που με καθήλωσε όταν, τυχαία, σε μια εποχή που δεν είχα ιδέα για τις δυνατότητες του φωτορεπορτάζ, έπεσε στα χέρια μου ένα βιβλίο του. Με τον καιρό τον συνάντησα και ενίσχυσα την εκτίμησή μου.

Κερδίζετε τη ζωή σας από τη δουλειά σας; Ποιο είναι το όνειρό σας για το μέλλον;

Από τότε που ξεκίνησα τη φωτογραφία, σκοπός μου ήταν να μπορώ να ζήσω απ'τη δουλειά μου. Παρά τις δυσκολίες, εδώ και χρόνια τα έχω καταφέρει. Το όνειρο μου είναι να μπορώ να δουλεύω όσο γίνεται περισσότερο, η δουλειά μου να εξελίσσεται, άλλα να εξελίσσομαι και εγώ ως άνθρωπος.

Έχετε συνεργαστεί με πολλές εφημερίδες και περιοδικά. Αισθανόσαστε ελεύθερος;

Ναι, και στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Αισθάνομαι ελεύθερος γιατί αυτό που κάνω το αγαπάω και οι άνθρωποι στα έντυπα με τα οποία έχω συνεργαστεί με ενθαρρύνουν. Ξέρω πάντως τι ζητάει από έναν φωτογράφο ο Τύπος: να είσαι στα γεγονότα, να τα καταγράφεις και, επιπλέον, να βάλεις κάτι από τον εαυτό σου.

Τι στόχους έχετε για το μέλλον;

Αυτό που σκέπτομαι είναι να συνεχίσω να μπορώ να δουλεύω ορισμένα δικά μου θέματα, σε βάθος χρόνου. Αυτή τη στιγμή, έχω καταδυθεί στα παιδικά μου χρόνια στην Αλβανία. Είναι δύσκολο εγχείρημα, ανακατεύονται οι παιδικές μου μνήμες, πολύ συναίσθημα δηλαδή και πολύς υποκειμενισμός. Αλλά είναι το δικό μου, το προσωπικό μου ρεπορτάζ. Κι αδημονώ να το ολοκληρώσω.

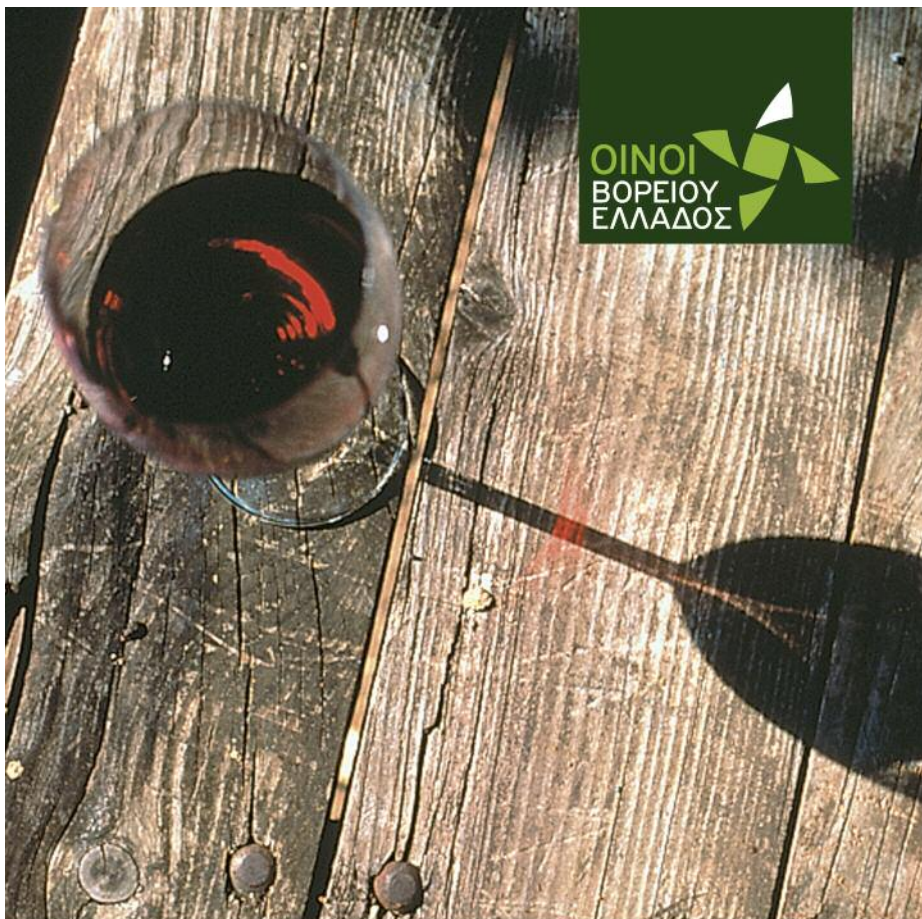

Το απόλυτο εναλλακτικό μπαρ της πόλης σε ένα επιβλητικό κτίριο με μια υπέροχη αυλή. Μεγάλη ποικιλία σε μπίρες και πεντακάθαρα ποτά στις σωστές τιμές, μουσικές αγαπημένες, χαμόγελα παντού, μέσα και έξω από τη μπάρα. Ανοιχτά από τις 12 το μεσημέρι για καφεδάκι και κάθε Κυριακή απόγευμα σβήσιμο hangover με δωρεάν μπουφέ με αυτοσχέδια cocktail συνοδεία μαθήματος swing-jive χορού ή bazaar χειροποίητων δημιουργιών. Και φυσικά, κάθε Τετάρτη live οι καλύτερες μπαντες της πόλης, πάντα με ελεύθερη είσοδο.

Σαλαμίνας 6, Λαδάδικα

www.facebook.com/roverbar

ΟΙΝΟΙ
ΒΟΡΕΙΟΥ
ΕΛΛΑΔΟΣ

Οίνοι Βορείου Ελλάδος

Γραφεία: Γιαννιτών 90, 54 627 Θεσσαλονίκη, Τ: 2310 281 617, F: 2310 281 619, E: info@wineroads.gr
www.winesofnorthgreece.gr, www.wineroads.gr, www.facebook.com/winesofnorthgreece.gr
 Wines of NorthGreece @Wines_ofNorthGR, [wines_of_north_greece](https://www.instagram.com/wines_of_north_greece)

We've been waiting for a whole year to say it: Happy Sweet Sixteen! After last year's celebratory 15th edition, the Thessaloniki Documentary Festival returns with renewed determination to "protect and serve" the documentary genre. With a program that is comprised of approx. 190 films, the 16th Doc Fest carries on with a teenager's curiosity and scepticism. From the struggles of a besieged city in Syria to a Westerner's life in the Central African rainforest, and from a massive walking protest in India to the survivors of the Kalavryta massacre, the films of this year's festival knock on the multiple doors of the human experience. We invite you to open as many as you can!

OPENING NIGHT

The TDF welcomes its guests to its Opening Ceremony on Friday, March 14th, 20.30, at the Olympion Theater. After the screening of the opening film, stick around for our opening party at the Rover bar (Salaminas 6, Ladadika) – everyone will be there!

OPENING FILM

Linar, by Nastia Tarasova
Russia, 2013, 82' – Stories to Tell
A young boy inspires with his courage, while he waits for a heart transplant in Nastia Tarasova's moving film. Linar lives in Russia but has to go to Italy to receive a new heart. He is currently kept alive by a huge machine that is attached to him, without which his heart wouldn't be able to operate. In **Linar** we follow the little boy's adventure, and become part of his life, as it is supported, not just by a machine, but by a living, breathing and loving group of relatives and friends who won't leave his side. "I heard about Linar from the professor who participated in his artificial heart transplant operation," mentions Tarasova. "He showed me a photo of his – a boy walking and dragging a huge mechanical 'heart' on wheels. This image stuck in my memory and wouldn't go away." Heart transplants among children are illegal in Russia. "The government doesn't think the society is ready for such a law," explains Tarasova. "Authorities claim that people, in their mistrust of medicine, are worried that this law would open up the black mar-

ACT LIKE A TEENAGER ANGST, AND ALL PLEASE!

by Elena Christopoulou

ket for children's organs. Citizens, on the other hand, blame the government for not taking the responsibility of allowing such a law and developing a thorough and transparent system for these transplants. Hundreds of children in the meanwhile."

QUOTES:

Filmmakers whose films are screened during the Festival's first weekend describe their work in their own words: "In many of my films I explore the trajectory of people who are obsessed

with success at any cost. [Bob] Guccione's story was Shakespearean and he lived the life of a Roman emperor. There are those that survive excess and hedonism beyond control, but Guccione was sadly more focused on the artistic process versus his own survival or health. [...] Pornography in that era involved your imagination and that was highly sexual. Today, pornography is a high-definition trip to the gynaecologist; mechanical, explicit and boring." **Barry Avrich**, *Filthy Gorgeous: The Bob Guccione Story*

"During the shoot I went to crime scenes, saw pictures of victims stabbed, strangled, tortured to death, listened to serial killers talk about their killings. I cannot say that these things had no effect on me but I pretty much coped with it. What I will never get out of my head were the murders and abuses of children I witnessed. I have a lot of respect for the profilers who work with these horrific realities on a daily basis. Because I know that it gets to you, no matter how tough you seem." **Barbara Eder**, *Profilers-Gaze into the Abyss*

"The Aka people are nomadic so they live in hunting camps and not in villages. In 2000, I decided to make a film about them, after having listened to their music. It is filled with wonder, curiosity, play, joy and presence—all of this without any fear, sadness or loneliness. It is magical to hear. The core of their culture is joy and they have experience in actively choosing joy in life for 75.000 years." **Linda Västrik**, *Forest of the Dancing Spirits*

"When I first heard of a Kurdish man, who breeds bees in the Swiss mountains I was quite surprised and went to meet him, because, usually, Kurdish refugees in Europe breed no bees, but sell Kebab. When I met him, I was fascinated by this gentle man. When we started to shoot, I realised that he thought the film would be exclusively about bees and his art of breeding them, and not about his private life. That blocked him. It consequently took a lot of convincing. We would meet a lot, have together picnics in the mountains, laugh together and also cry together. In this way, a real friendship grew that lasts until today." **Mano Khalil**, *The Beekeeper*

Forest of the Dancing Spirits
Linda Västrik

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ

16^ο Φεστιβάλ
Ντοκιμαντέρ
Θεσσαλονίκης

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ
& ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ • www.hppt.gr